

НАЦИОНАЛЕН ОСИГУРИТЕЛЕН ИНСТИТУТ

ИНФОРМАЦИОНЕН БЮЛЕТИН

ГОДИНА XVIII, Брой 3, 2018

web: www.nssi.bg

СЪДЪРЖАНИЕ

Международно сътрудничество

НОИ ще бъде домакин на семинар за обмена на данни между осигурителните институции....3

Партньорства

Международните българо-германски консултационни дни – една традиция на десет години..4

Анализ

През 2017 г. и първото полугодие на 2018 г. продължава тенденцията да намалява броят на новоотпуснатите пенсии.....6

Държавно обществено осигуряване

От 2011 до 2017 г. разходите за временна неработоспособност поради общо заболяване са се увеличили двойно.....14

На фокус

Териториално поделение на НОИ – Силистра: организация на дейността и постигнати резултати за първото тримесечие на 2018 г.20

Травматизъм

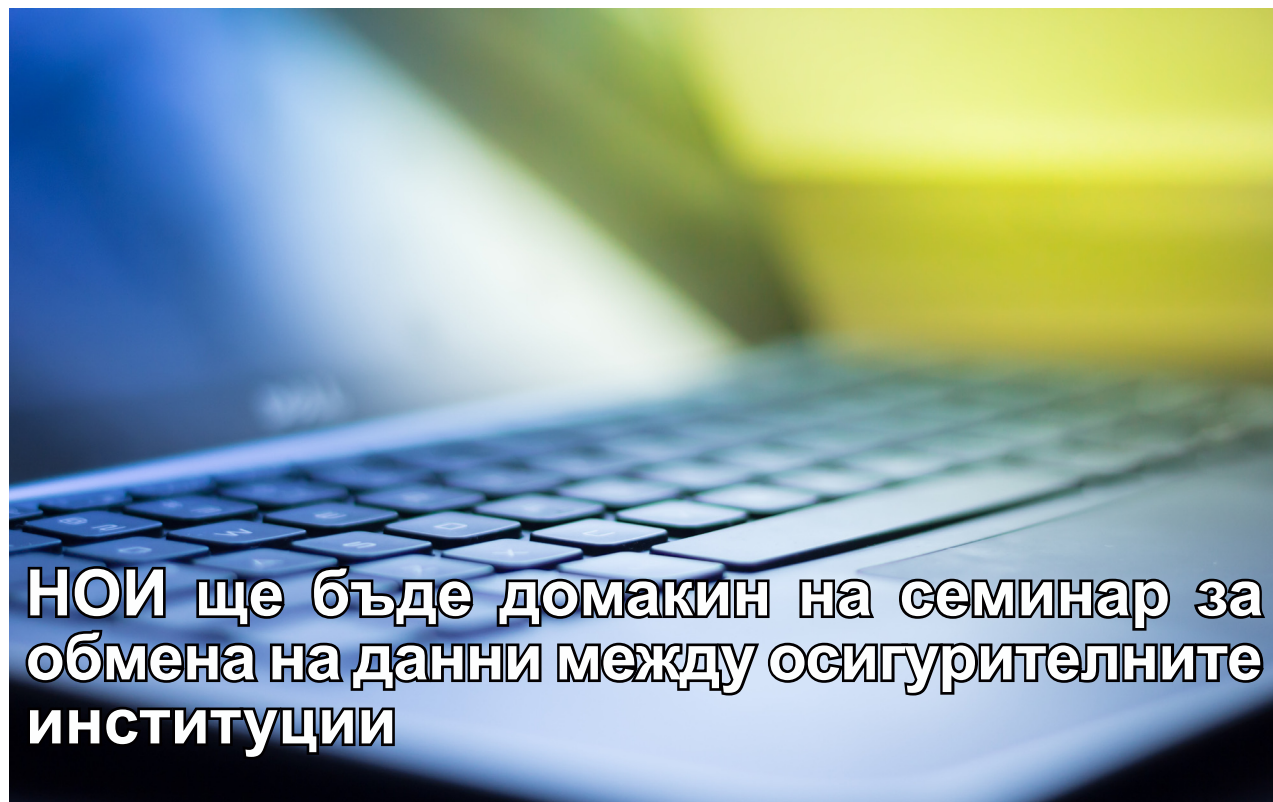
Под 3000 са трудовите злополуки през 2016 г., най-проблемен е секторът „Добивна промишленост“.....25

Чужд опит

Осигуряване на равенството между половете в социалното осигуряване.....30

НОИ

Международно сътрудничество

НОИ ще бъде домакин на семинар за обмена на данни между осигурителните институции

От 29 до 30 ноември 2018 г. Националният осигурителен институт (НОИ) ще бъде домакин на технически семинар в София, посветен на обмена на данни в сферата на социалното осигуряване. Семинарът се организира с подкрепата на Европейската мрежа на Международната асоциация по социално осигуряване (МАСО). Той ще се фокусира върху сътрудничеството между осигурителните институции и необходимостта те да обменят данни по ефективен и сигурен начин.

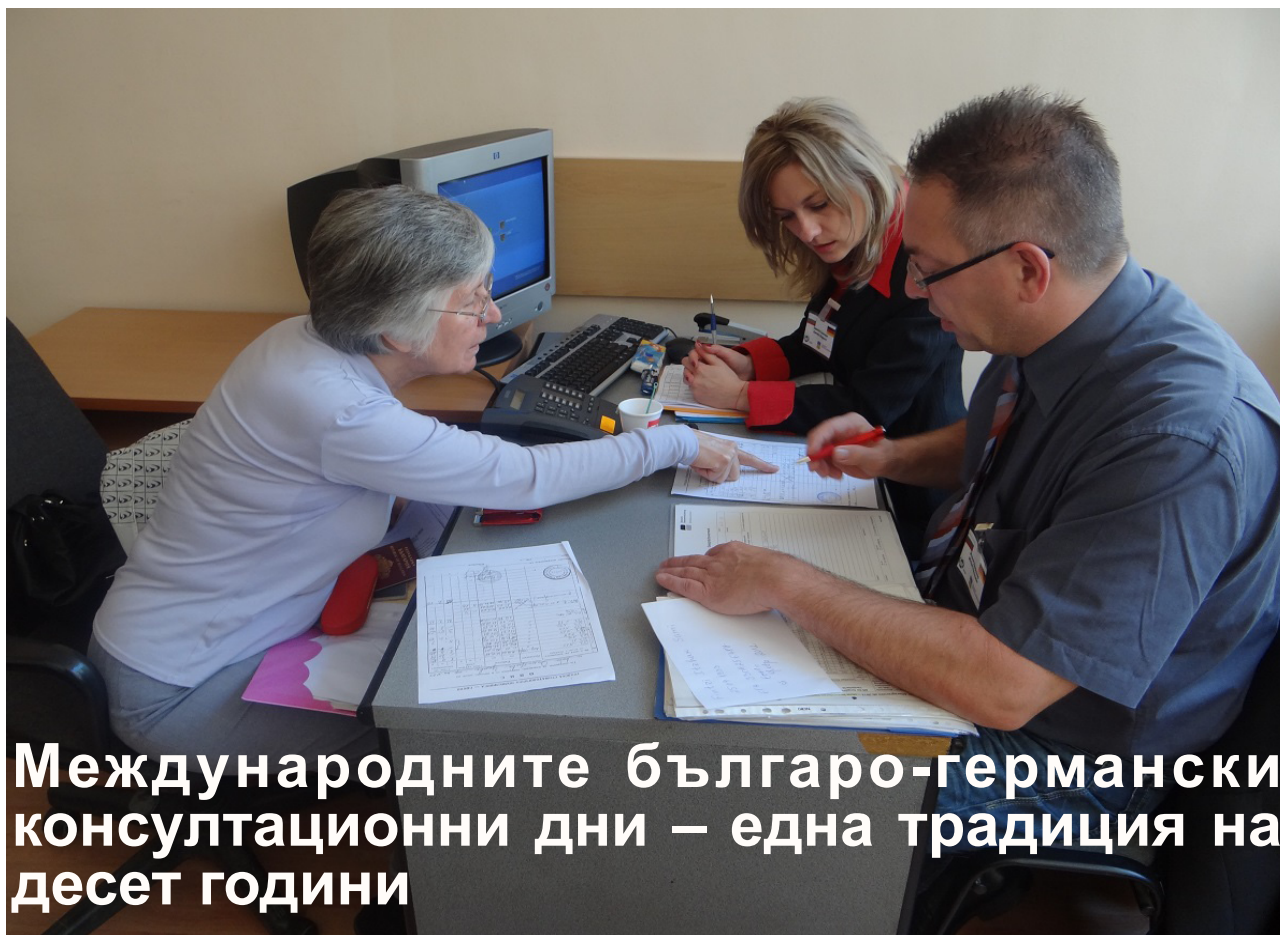
Събитието е предназначено за организации, които са членки на МАСО, и български институции, които осъществяват електронен обмен в сферата на социалното осигуряване. Сред поканените от НОИ са експерти от Министерството на труда и социалната политика, Националната здравно-осигурителна каса, Агенцията за социално подпомагане, Агенцията за хората с увреждания, Комисията за защита на личните данни, Държавна агенция „Електронно управление“, Българската асоциация на дружествата за допълнително пенсионно осигуряване, Комисията за финансов надзор, представителствата на Европейската комисия и Европейския парламент в България и др.

Петте работни сесии в двата дни на семинара ще включват анализи и дискусии по конкретни теми, като потребностите и основните предизвикателства при обмена на данни, техническите аспекти и функционирането на Европейската система за електронен обмен на информация по социално осигуряване (EESSI) през призмата на оперативния опит на страните-членки на МАСО. Ще бъдат обсъдени и подходите за обмен на данни със страните извън Европейския съюз.

Специален панел е посветен на рисковете и предизвикателства при въвеждането на новия европейски Регламент за защита на личните данни (GDPR). Лектори от български и европейски институции ще запознаят участниците с иновативни модели за използване на съвременните информационни и комуникационни технологии в обмена на данни. Представители от Европейската комисия ще представят концепцията за въвеждане на единен европейски социалноосигурителен номер, която беше анонсирана от председателя Жан-Клод Юнкер през месец ноември 2017 г.

Заклучителната част на семинара е посветена на бъдещите перспективи в електронния обмен. МАСО ще представи своя проект за създаване на международен стандарт за обмен на данни между социалноосигурителните институции.

Участниците в семинара ще имат възможност да дискутират темите, да споделят мнения и да създадат експертни партньорства в сферата на електронния обмен на данни.

Международните българо-германски консултация дни – една традиция на десет години

Когато говорим за обединена Европа и свободното движение на нейните граждани, въпросът за преноса на осигурителни права в общността добива нова значимост и подлежи на широк интерес сред хората, натрупали осигурителен стаж в две или повече държави от Европейския съюз. Общоевропейските регламенти позволяват при спазването на определени условия да се черпят осигурителни права и този факт показва значимостта на изграденото добро сътрудничество между отделните ресорни институции и пряката полза от това на правоимащите лица, чийто брой нараства непрекъснато.

Пример за дългосрочни и ефективни партньорски взаимоотношения, които осигуряват добавена стойност за потребителите по отношение на ползваните от тях осигурителни услуги, са Международните българо-германски консултация дни. От 2008 г. насам те се организират съвместно от Националния осигурителен институт (НОИ) и Федерацията на германското пенсионно осигуряване от Берлин, както и Германското пенсионно осигуряване в Хале. Вече десет години експерти по пенсионни въпроси от двете държави предоставят индивидуални пенсионни консултации на лица, навършили пенсионна възраст с отпусната пенсия, и лица с натрупани осигурителни периоди и в двете страни,

които все още не са се пенсионирали.

За 10-годишния период на провеждане на Международните българо-германски консултация дни са предоставени общо 10 000 консултации. Само по време на двете събития през 2018 г., които се проведоха съответно в германския град Карлсруе (от 26 до 28 юни) и за първи път в два български града – Русе и Велико Търново (от 18 до 20 септември) бяха консултирани общо 444 души. Тези резултати, а и оценката на германските колеги, поставят България между държавите, в които има най-голям интерес към консултацията дни.

Консултацията дни се провеждат ежегодно в рамките на по 3 работни дни в определено териториално поделение на НОИ и в Германското пенсионно осигуряване, като населеното място се определя въз основа на проведено изследване на потенциалния брой на заинтересованите лица. За да се гарантира максималната ефективност на инициативата, се сформират съвместни екипи от български и германски експерти - обикновено 3 или 4 екипа, във всеки от които има по един представител на НОИ и на германското пенсионно осигуряване. Според желанието на клиентите консултацията са на български и/или на немски език.

При подготовката на всеки кръг от консултацията НОИ и Германското пенсионно осигуряване извършват

предварителни действия за информиране на гражданите относно възможността да бъдат консултирани по въпроси, свързани с отпускане, преизчисляване и изплащане на пенсии съгласно правилата за координация на схемите за социална сигурност, съдържащи се в Регламент (ЕО) № 883/2004, както и по въпросите, свързани с изплащането на пенсиите. Предприемат се действия за уведомяване на лицата, осигурени съгласно българското и германското

законодателство, посредством изпращане на лични покани, в които се упоменава времето и мястото на провеждане на консултационните дни. Всеки, изявил желание за среща с експертите, се включва в поименни графици, в които е посочен точен ден и час за посещение. За посетителите, които нямат предварителна уговорка за приемане час, но присъстват на място, допълнително се планира възможността да включването им в консултационните дни.

Германските пенсионни институции имат сериозен опит с подобни прояви, като провеждат съвместни консултационни дни с почти всички държави-членки на ЕС, ЕИП и Швейцария, както и с всички държави, с които Германия има сключени двустранни международни договори в областта на социалното осигуряване и социалната сигурност. Идеята за тяхното провеждане съвместно с НОИ възниква след влизането на България в Европейския съюз, като необходимостта от подобна комплексна консултация (от експерти на двете държави) е породена от обстоятелството, че в сферата на социалната сигурност на ниво ЕС не съществува хармонизация на законодателствата на отделните държави-членки, а единствено координация т.е. всяка държава сама определя условията във вътрешното си законодателство за придобиване на право на пенсия (пенсионна възраст; наличие на осигурителен стаж и т.н.), като съществуват наднационални правила, съдържащи се в регламентите на ЕС, чиято роля е да координират отделните елементи на законодателствата на държавите, които биха влезли в евентуално противоречие помежду си или биха се припокривали. Същевременно наличието на широк кръг от хора, които притежават осигурителни периоди както в България, така и в Германия, дава основание този инструмент за подобряване информираността на правоимащите да бъде приложен във вече наложилите се формат.

Консултациите се базират на индивидуалния подход – всеки клиент може да запознае екипите със спецификите на своя трудов живот и с натрупаните осигурителни периоди по законодателствата на България и Германия и/или на други държави. На базата на това той получава индивидуален отговор относно правото на пенсия, необходимите документи, с които следва да се снабди, за да кандидатства за нея (вкл. проверка за изрядността на издадените му до този момент документи), сроковете за подаването им пред двете институции, как ще се изплащат вече отпуснатите

му пенсии в двете държави.

Очевидно е, че описаното активно взаимодействие между институции от две европейски държави, чиито отговорности засягат една и съща сфера на обществения живот, е от полза за широк кръг заинтересовани лица. Такова взаимодействие може да бъде осъществено и в други администрации с дейност, основана на преценката на индивидуални права на граждани, което пък е свързано с интензивен обмен на информация или документи между администрациите на повече от една държава.

През 2017 г. и първото полугодие на 2018 г. продължава тенденцията да намалява броят на новоотпуснатите пенсии

Настоящият анализ има за цел да представи информация за профила на пенсионерите с пенсии, отпуснати през 2017 г. и първото полугодие на 2018 г. Разгледано е разпределението на пенсионерите по пол и възраст, индивидуален коефициент. Представени са данни и за средния основен размер на пенсиите по вид на пенсията.

Направеният преглед показва, че продължава тенденцията на намаление на броя на пенсионерите с новоотпуснати пенсии от всички видове – пенсии за осигурителен стаж и възраст (ОСВ), инвалидност поради общо заболяване, инвалидност поради трудова злополука и професионална болест. Намаление е налице и по отношение броя на пенсионерите с отпуснати пенсии, несвързани с трудова дейност.

Наред с това, средната възраст на пенсионерите с новоотпуснати пенсии се увеличава – както за мъжете, така и за жените. Това е свързано както с настъпилите демографски промени във възрастовата структура на населението като цяло, така и с въведените чрез пенсионната система стимули за удължаване на активния трудов живот.

Във връзка с това е важно да се подчертае, че по-дългите периоди на осигуряване, в съчетание с

предприетите мерки за повишаване адекватността на пенсиите и най-вече увеличаването на „тежестта“ на всяка година осигурителен стаж в пенсионната формула, се отразяват благоприятно върху размерите на пенсиите. Израз на това е отчетеното нарастване на средния основен размер на новоотпуснатите пенсии, като покачането през 2017 г. е с близо 3,7%.

През 2017 г. продължи повишаването на необходимите за отпускането на всички видове пенсии за ОСВ възраст и осигурителен стаж:

- два месеца спрямо предходната година се повиши изискуемата възраст за придобиване право на:

- пенсия по чл. 68, ал. 1-2 от Кодекса за социално осигуряване (КСО) – 64 години за мъжете и 61 години за жените;

- пенсия по чл. 68, ал. 3 КСО – 66 години за двата пола;

- пенсия по чл. 69, ал. 1, 2, 3, 5, 5а и 6 КСО – 53 години;

- пенсия по чл. 69, ал. 4 и 7 КСО – 43 години;

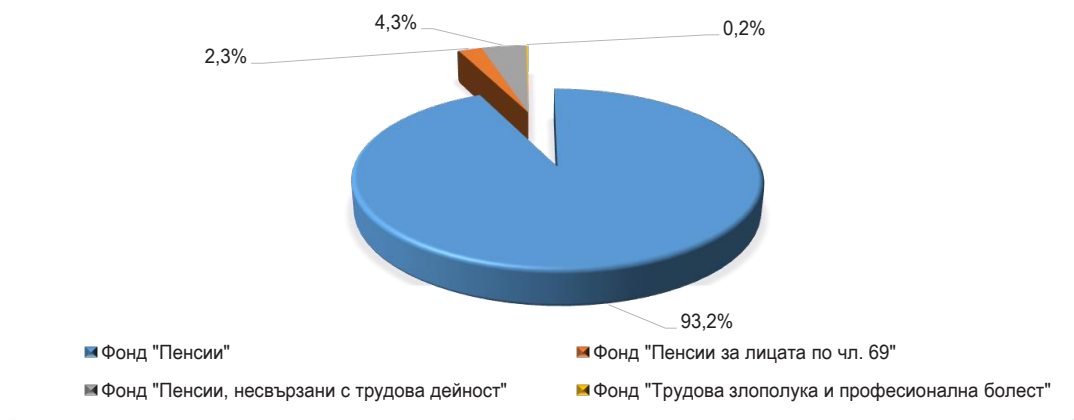
- пенсия по чл. 69а КСО – 43 години;

- пенсия по чл. 69б КСО (с изключение на изискуемата възраст по чл. 69б, ал. 1 и 2 за жените, която се повиши с четири месеца).

• С два месеца се повиши и изискуемият осигурителен стаж за придобиване право на пенсия по чл. 68, ал. 1-2 от Кодекса за социално осигуряване – 38 години и 4 месеца за мъжете и 35 години и 4 месеца за жените.

През 2017 г. общият брой на пенсионерите с

новоотпуснати първи пенсии е 97 637 или с 9 441 (8,8%) по-малко в сравнение с 2016 г. Лични първи пенсии са получили 83 541 пенсионери или с 6 952 (7,7%) по-малко, а наследствени първи пенсии са отпуснати на 14 096 лица, което е с 2 489 (15,0%) по-малко от 2016 г.

Фигура № 1: Разпределение на пенсионерите с новоотпуснати първи пенсии по фондове на ДОО през 2017 г.

1. Пенсионери с новоотпуснати лични първи пенсии

1.1. Брой на пенсионерите с новоотпуснати лични първи пенсии по видове

През 2017 г. лични пенсии за осигурителен стаж и възраст* са отпуснати на 53 688 лица или на 64,3% от всички пенсионирали се с лични пенсии. Спрямо предходната година има намаление в броя на пенсионерите с новоотпуснати пенсии с 6 317 души или с 10,5%. Това се дължи на увеличението на минималните изискуеми за отпускането на лична пенсия за ОСВ по чл. 68, ал. 1 КСО осигурителен стаж и възраст, както и на увеличението на минималната изискуема възраст за отпускането на лична пенсия за ОСВ по чл. 68, ал. 3, чл. 69б и чл. 69 КСО. Другата причина, оказваща влияние върху стойността на този показател, е значителният спад на пенсионерите с новоотпуснати лични пенсии по чл. 69 от Кодекса за социално осигуряване.

Пенсионерите с отпуснати пенсии при условията на чл. 68 КСО са 41 727 лица или 77,7% от пенсионерите с новоотпуснати лични пенсии за осигурителен стаж и възраст. Спрямо предходната година броят им е с 2 082 (4,8%) по-малко.

Пенсионерите с пенсии отпуснати при условията на чл. 68а КСО (пенсии за осигурителен стаж и възраст в намален размер) са 2 612 (при 1 579 за 2016 г.). Делът им от всички пенсионери с новоотпуснати лични пенсии за ОСВ е 4,9%.

През 2017 г. на 7 488 лица (7 924 през 2016 г.) са отпуснати пенсии за осигурителен стаж и възраст при условията на чл. 69б КСО (пенсии от ДОО за ранно пенсиониране на лицата, работили при условията на

първа и втора категория труд). Те заемат дял от 13,9% от пенсионерите с новоотпуснати лични пенсии за ОСВ.

Пенсионерите с пенсии, отпуснати при условията на чл. 69 КСО (военнослужещи, полицаи, държавни служители от сектор „Сигурност“ и др.), са 1 861 или 3,5% от всички пенсионери с новоотпуснати лични пенсии за осигурителен стаж и възраст. Спрямо предходната година те са с 4 832 души или със 72,2% по-малко. С промени в КСО** от 2015 г. беше удължен до 31 декември 2018 г. периодът, през който лицата по чл. 69 от Кодекса, които до 31 декември 2015 г. имат необходимия осигурителен стаж за придобиване право на пенсия, могат да се пенсионират, независимо от възрастта им. Вследствие на тази преходна разпоредба, през първото шестмесечие на 2016 г. беше отчетен сериозен ръст на новоотпуснатите пенсии от този вид.

През 2017 г. на 25 638 лица са отпуснати лични пенсии за инвалидност поради общо заболяване (ИОЗ), като техният относителен дял в съвкупността от всички новоотпуснати лични пенсии е 30,7%. Спрямо предходната година, когато броят им е бил 26 322, има намаление с 684 (2,6%).

С новоотпуснати лични пенсии за инвалидност поради трудова злополука и професионална болест са 84 пенсионери (81 през 2016 г.).

През 2017 г. пенсионерите с новоотпуснати лични пенсии, които не са несвързани с трудова дейност, са 4 131. От тях 3 219 лица (3 340 за 2016 г.) са с новоотпуснати социални пенсии за инвалидност, 4 лица (6 за 2016 г.) с пенсии за военна инвалидност, 351 лица (263 за 2016 г.) с персонални пенсии и 557 лица (476 за 2016 г.) със социални пенсии за старост.

*Включени са пенсиите за осигурителен стаж и възраст, отпуснати при условията на чл. 68, чл. 68а, чл. 69б и чл. 69 КСО

**§50 от ПЗР на ЗИДКСО/2015 г.

Фигура № 2: Разпределение на пенсионерите с новоотпуснати лични първи пенсии според вида на отпуснатата пенсия през 2017 г.

1.2. Разпределение на пенсионерите с новоотпуснати лични първи пенсии по възраст и осигурителен стаж

1.2.1. Разпределение по средна възраст и пол

Средната възраст на пенсионираните през 2017 г. лица (средна ефективна възраст на пенсиониране) е 58,30 години, докато през 2016 г. същата е била 57,76 години. Повишението на възрастта на пенсиониране спрямо предходната година се отчита при повечето видове пенсии, като това важи и за двата пола и е следствие както на нормативното нарастване на възрастта за пенсиониране, така и на увеличението през последните

години на относителния дял на лицата на възраст над 65 години с новоотпуснати лични пенсии за ОСВ.

Средната възраст на пенсионираните се през 2017 г. с лична пенсия за осигурителен стаж и възраст от фонд „Пенсии“ (чл. 68, чл. 68а и чл. 69б КСО) е 62,70 години, а на пенсионерите с лични пенсии за ОСВ по чл. 69 КСО - е 51,50 години.

През миналата година лицата с отпуснати лични пенсии за инвалидност поради общо заболяване са на средна възраст 53,10 години, а тези с пенсии за инвалидност поради трудова злополука и професионална болест – 45,60 години.

Таблица №1: Средна възраст на пенсионерите с лични новоотпуснати пенсии през 2016 и 2017 г.

ВИД НА ПЕНСИИТЕ	2016 г.			2017 г.		
	Общо	Мъже	Жени	Общо	Мъже	Жени
Пенсии – общо (I+II+III+IV)	57,76	57,46	58,08	58,3	58,2	58,3
I. Фонд „Пенсии“	59,44	59,91	58,99	59,5	59,9	59,2
Инвалидност поради общо заболяване	52,92	53,75	52,02	53,1	53,8	52,3
Осигурителен стаж и възраст	62,65	63,32	62,07	62,7	63,4	62,2
II. Фонд „Пенсии за лицата по чл. 69“	50,29	50,19	52,58	51,5	51,3	54,9
Осигурителен стаж и възраст по чл. 69 от КСО	50,29	50,19	52,58	51,5	51,3	54,9
III. Фонд „Пенсии, несвързани с трудова дейност“	37,48	38,72	35,5	37,9	38,8	36,3
Военна инвалидност	44,22	44,22	–	54,5	54,5	–
Социални пенсии за инвалидност	34,73	36,13	32,45	35	35,6	34
Персонални пенсии	11,35	10,72	12,05	11,4	11,6	11,1
Социални пенсии за старост	71,06	70,93	71,25	70,9	70,8	71
IV. Фонд „Трудова злополука и професионална болест“	48,16	46,64	53,49	45,6	44,9	47,8
Инвалидност поради трудова злополука и професионална болест	48,16	46,64	53,49	45,6	44,9	47,8

1.2.2. Разпределение по възрастови групи и пол

Разпределението на пенсионерите с новоотпуснати лични пенсии по възрастови групи и пол през 2017 г. показва, че най-голяма е групата на пенсионерите на

възраст между 60 и 64 години. Техният дял е 45,1%, а броят им - 37 655 (Таблица №2). Най-голям е процентът на пенсионерите, които са мъже и жени в същата възрастова група (35,9% от мъжете и 54,4% от жените).

Таблица №2: Разпределение на пенсионерите с новоотпуснати лични пенсии по възрастови групи и пол през 2016 и 2017 г.

ВЪЗРАСТОВИ ГРУПИ	2016 г.						2017 г.					
	ОБЩО	Процент от общия брой	МЪЖЕ	Процент от общия брой	ЖЕНИ	Процент от общия брой	ОБЩО	Процент от общия брой	МЪЖЕ	Процент от общия брой	ЖЕНИ	Процент от общия брой
ОБЩО	90 493	100,0%	47 459	100,0%	43 034	100,0%	83 541	100,0%	41 948	100,0%	41 593	100,0%
до 44 г.	7 575	8,4%	3 939	8,3%	3 636	8,4%	7 152	8,6%	3 803	9,1%	3 349	8,1%
от 45 г. до 49 г.	7 353	8,1%	5 345	11,3%	2 008	4,7%	4 678	5,6%	2 804	6,7%	1 874	4,5%
от 50 г. до 54 г.	9 143	10,1%	5 607	11,8%	3 536	8,2%	7 428	8,9%	4 119	9,8%	3 309	8,0%
от 55 г. до 59 г.	12 653	14,0%	8 325	17,5%	4 328	10,1%	11 664	14,0%	7 525	17,9%	4 139	10,0%
от 60 г. до 64 г.	38 262	42,3%	14 829	31,2%	23 433	54,5%	37 655	45,1%	15 046	35,9%	22 609	54,4%
от 65 г. до 69 г.	14 670	16,2%	8 874	18,7%	5 796	13,5%	14 028	16,8%	8 077	19,3%	5 951	14,3%
от 70 г. до 74 г.	744	0,8%	476	1,0%	268	0,6%	842	1,0%	522	1,2%	320	0,8%
от 75 г. до 79 г.	62	0,1%	43	0,1%	19	0,04%	77	0,1%	45	0,1%	32	0,1%
над 80 г. и повече	31	0,03%	21	0,04%	10	0,02%	17	0,02%	7	0,02%	10	0,02%

Най-много от пенсионерите с лични пенсии за осигурителен стаж и възраст от фонд „Пенсии“ също попадат във възрастовата група „60-64 години“. В групата са 62,4% от всички пенсионери, получили през годината

лична пенсия за осигурителен стаж и възраст от фонда, като същевременно там се намират почти половината от мъжете (48,6%) и две трети от жените (74,4%) с този вид пенсия (Таблица №3).

Таблица №3: Разпределение на пенсионерите с новоотпуснати лични пенсии за ОСВ от фонд „Пенсии“ по възрастови групи и пол през 2016 и 2017 г.

ВЪЗРАСТОВИ ГРУПИ	2016 г.						2017 г.					
	ОБЩО	Процент от общия брой	МЪЖЕ	Процент от общия брой	ЖЕНИ	Процент от общия брой	ОБЩО	Процент от общия брой	МЪЖЕ	Процент от общия брой	ЖЕНИ	Процент от общия брой
ОБЩО	53 312	100,0%	24 775	100,0%	28 537	100,0%	51 827	100,0%	23 981	100,0%	27 846	100,0%
до 44 г.	2	0,0%		0,0%	2	0,0%	5	0,0%	1	0,0%	4	0,0%
от 45 г. до 49 г.	307	0,6%	276	1,1%	31	0,1%	288	0,6%	255	1,1%	33	0,1%
от 50 г. до 54 г.	1 429	2,7%	767	3,1%	662	2,3%	1 374	2,7%	724	3,0%	650	2,3%
от 55 г. до 59 г.	4 531	8,5%	3 794	15,3%	737	2,6%	4 321	8,3%	3 621	15,1%	700	2,5%
от 60 г. до 64 г.	32 909	61,7%	11 381	45,9%	21 528	75,4%	32 356	62,4%	11 652	48,6%	20 704	74,4%
от 65 г. до 69 г.	13 846	26,0%	8 348	33,7%	5 498	19,3%	13 193	25,5%	7 535	31,4%	5 658	20,3%
от 70 г. до 74 г.	234	0,4%	166	0,7%	68	0,2%	237	0,5%	160	0,7%	77	0,3%
от 75 г. до 79 г.	37	0,1%	29	0,1%	8	0,03%	41	0,1%	28	0,1%	13	0,0%
над 80 г. и повече	17	0,03%	14	0,06%	3	0,01%	12	0,02%	5	0,02%	7	0,03%

От пенсионерите с лична пенсия за инвалидност поради общо заболяване най-много са на възраст между 55 и 59 години – 6 873 (26,8%). Групирането по пол показва, че най-много от мъжете (3 545 души или 26,1%)

и най-много от жените (3 328 души или 27,6%), получили такава пенсия, попадат в същата група. Приблизително 70% от всички пенсионери с новоотпуснати пенсии от този вид са на възраст над 50 години.

Таблица №4: Разпределение на пенсионерите с новоотпуснати лични пенсии за ИОЗ по възрастови групи и пол през 2016 и 2017 г.

ВЪЗРАСТОВИ ГРУПИ	2016 г.						2017 г.					
	ОБЩО	Процент от общия брой	МЪЖЕ	Процент от общия брой	ЖЕНИ	Процент от общия брой	ОБЩО	Процент от общия брой	МЪЖЕ	Процент от общия брой	ЖЕНИ	Процент от общия брой
ОБЩО	26 322	100,0%	13 706	100,0%	12 616	100,0%	25 638	100,0%	13 569	100,0%	12 069	100,0%
до 44 г.	4 642	17,6%	2 150	15,7%	2 492	19,8%	4 441	17,3%	2 156	15,9%	2 285	18,9%
от 45 г. до 49 г.	3 397	12,9%	1 602	11,7%	1 795	14,2%	3 312	12,9%	1 580	11,6%	1 732	14,4%
от 50 г. до 54 г.	5 205	19,8%	2 490	18,2%	2 715	21,5%	5 022	19,6%	2 459	18,1%	2 563	21,2%
от 55 г. до 59 г.	7 102	27,0%	3 650	26,6%	3 452	27,4%	6 873	26,8%	3 545	26,1%	3 328	27,6%
от 60 г. до 64 г.	5 177	19,7%	3 310	24,2%	1 867	14,8%	5 149	20,1%	3 298	24,3%	1 851	15,3%
от 65 г. до 69 г.	749	2,8%	474	3,5%	275	2,2%	773	3,0%	501	3,7%	272	2,3%
от 70 г. до 74 г.	44	0,2%	27	0,2%	17	0,1%	56	0,2%	26	0,2%	30	0,2%
от 75 г. до 79 г.	3	0,0%	1	0,0%	2	0,02%	11	0,0%	3	0,0%	8	0,1%
над 80 г. и повече	3	0,01%	2	0,01%	1	0,01%	1	0,00%	1	0,01%		

1.2.3. Разпределение на пенсионерите с новоотпуснати трудови пенсии по размер на индивидуалния коефициент, среден осигурителен стаж и пол

Средният индивидуален коефициент (СИК) на пенсионерите с новоотпуснати лични пенсии за осигурителен стаж и възраст за 2017 г. е 1,174, като за жените е 1,089, а за мъжете – 1,269. При новоотпуснатите пенсии за осигурителен стаж и възраст от фонд „Пенсии“ неговата стойност е 1,159 (мъже - 1,242; жени – 1,087). При пенсиите за ОСВ по чл. 69 КСО средният коефициент е значително по-висок, отколкото при останалите видове пенсии за осигурителен стаж и възраст – 1,982. При разпределението по пол цифрите са съответно 1,981 за мъжете и 2,011 за жените.

През 2017 г. средният индивидуален коефициент на пенсионерите с новоотпуснати лични пенсии за инвалидност е 0,872 (мъже – 0,941; жени – 0,795) за пенсиите поради общо заболяване и 0,901 (мъже – 0,916; жени – 0,856) за пенсиите поради трудова злополука и професионална болест.

Разпределението по групи размери на индивидуалния коефициент и по пол показва, че в по-високите групи на индивидуалния коефициент (над 2, 3 и 4), които са изчислени на базата на по-високи работни заплати и респективно - висок осигурителен доход, преобладават мъжете. Същевременно в по-ниските групи на индивидуалния коефициент (до 2) преобладават жените.

Средният осигурителен стаж, превърнат към трета

категория труд, при новоотпуснатите лични пенсии за осигурителен стаж и възраст е 36,7 години (мъже – 38,4; жени – 35,2), а действителният стаж е 34,2 години (мъже – 34,2; жени – 34,3).

При пенсионерите с новоотпуснати лични пенсии за осигурителен стаж и възраст от фонд „Пенсии“ превърнатият стаж е 36,3 години (мъже – 37,6 г.; жени – 35,1 г.), а действителният - 34,3 години (мъже – 34,4 г.; жени – 34,3 г.). Най-съществена е разликата между действителния и превърнатия стаж при пенсионерите с новоотпуснати лични пенсии за ОСВ по чл. 69 от КСО. Превърнатият стаж за тази категория пенсионери е 49,1 години (мъже – 49,1 г.; жени – 48,1 г.), а действителният стаж е 31,4 години (мъже – 31,2 г.; жени – 33,6 г.).

Пенсионерите с новоотпуснати лични пенсии за инвалидност поради общо заболяване през 2017 г. са с действителен среден трудов стаж 17,7 години, а признатият стаж за този вид пенсии е средно 11,6 години.

2. Пенсионери с новоотпуснати наследствени първи пенсии

2.1. Брой на пенсионерите с новоотпуснати наследствени първи пенсии по видове

Пенсионерите с новоотпуснати наследствени пенсии през 2017 г. са 14 096 души. Според вида на пенсията, отпусната на наследодателя, те са разпределени, както следва:

- за инвалидност поради общо заболяване – 11 129 или с 1 801 (13,9%) по-малко от броя им за 2016 г.;
- за осигурителен стаж и възраст от фонд „Пенсии“ – 2

- 369 или с 473 (16,6%) по-малко от предходната година;
- за осигурителен стаж и възраст по чл. 69 КСО – 368 (508 за 2016 г.);
 - от фонд „Пенсии, несвързани с трудова дейност“ – 118 (137 за 2016 г.);
 - за трудова злополука и професионална болест – 112 (168 за 2016 г.).

Фигура № 3: Разпределение на пенсионерите с новоотпуснати наследствени пенсии през 2017 г. според вида на пенсията, отпуснатата на наследодателя)

1 2.2. Разпределение по възрастови групи и пол

При пенсионерите с наследствена пенсия най-многобройна е групата на лицата от 55- до 59-годишна възраст – 6 841 души или 48,5% от всички, получили такава пенсия. В същата възрастова група са най-много от жените с новоотпуснати наследствени пенсии – 6 364 или 59,8% от всички. Това е показателно за факта, че по-често жените получават наследствена пенсия от починал съпруг и се възползват от правото на

наследствена пенсия 5 години по-рано от навършване на възрастта за придобиване право на лична пенсия за ОСВ по чл. 68, ал. 1 КСО. Най-голям брой от мъжете, получили наследствена пенсия през 2017 г., са в групата на лицата на възраст до 44 години – 1 885 души, което като относителен дял е равно на 54,6% от всички мъже с наследствена пенсия. В тази група се намират учащите младежи с право на наследствена пенсия от починал родител .

Таблица №6: Разпределение на пенсионерите с новоотпуснати наследствени пенсии по възрастови групи и пол през 2016 и 2017 г.

ВЪЗРАСТОВИ ГРУПИ	2016 г.						2017 г.					
	ОБЩО	Процент от общия брой	МЪЖЕ	Процент от общия брой	ЖЕНИ	Процент от общия брой	ОБЩО	Процент от общия брой	МЪЖЕ	Процент от общия брой	ЖЕНИ	Процент от общия брой
ОБЩО	16 585	100,0%	3 521	100,0%	13 064	100,0%	14 096	100,0%	3 454	100,0%	10 642	100,0%
до 44 г.	3 658	22,1%	1 833	52,1%	1 825	14,0%	3 822	27,1%	1 885	54,6%	1 937	18,2%
от 45 г. до 49 г.	3	0,0%	3	0,1%								
от 50 г. до 54 г.	2	0,0%			2	0,0%						
от 55 г. до 59 г.	9 511	57,3%	401	11,4%	9 110	69,7%	6 841	48,5%	477	13,8%	6 364	59,8%
от 60 г. до 64 г.	2 870	17,3%	1 150	32,7%	1 720	13,2%	2 757	19,6%	935	27,1%	1 822	17,1%
от 65 г. до 69 г.	396	2,4%	112	3,2%	284	2,2%	516	3,7%	132	3,8%	384	3,6%
от 70 г. до 74 г.	76	0,5%	14	0,4%	62	0,5%	79	0,6%	12	0,3%	67	0,6%
от 75 г. до 79 г.	37	0,2%	6	0,2%	31	0,24%	52	0,4%	10	0,3%	42	0,4%
над 80 г. и повече	32	0,19%	2	0,06%	30	0,23%	29	0,21%	3	0,09%	26	0,24%

3. Съгласно чл. 82, ал. 1 КСО, децата имат право на наследствена пенсия до навършване на 18-годишна възраст, а след навършването ѝ, ако учат - за срока на обучението, но не по-късно от навършването на 26-годишна възраст, както и над тази възраст, ако учат и ако са се инвалидизирали до 18-, съответно до 26-годишна възраст.

3. Средни размери на новоотпуснатите първи пенсии през 2017 г.

През 2017 г. бяха проведени следните политики, които оказаха влияние върху размерите на новоотпуснатите пенсии:

- От 1 януари 2017 г. за новоотпуснатите пенсии процентът за всяка година осигурителен стаж в пенсионната формула се увеличи от 1,1 на 1,126 с процент, определен по правилото на чл. 100 КСО (2,36%).

- Минималната пенсия за осигурителен стаж и възраст по чл. 68, ал. 1-2 КСО се увеличи от 161,38 лв. на 180,00 лв. от 1 юли 2017 г. и от 180,00 лв. на 200,00

лв. от 1 октомври 2017 г., съгласно изменения чл. 10 от ЗБДОО. Увеличиха се и всички минимални размери на пенсиите за трудова дейност, свързани с минималната пенсия за осигурителен стаж и възраст.

- С ПМС № 116/22.06.2017 г. размерът на социалната пенсия за старост се увеличи от 118,14 лв. на 120,98 лв. от 1 юли 2017 г. Увеличиха се и размерите на всички обвързани с нея пенсии и добавки към пенсиите.

Средният основен месечен размер на новоотпуснатите пенсии през 2017 г. е 318,65 лв. (307,31 лв. за 2016 г.).

Средните основни месечни размери на пенсиите отпуснати през 2017 г. по видове е представено в следващата таблица:

Таблица №7: Средни основни месечни размери на новоотпуснатите пенсии през 2017 .

ВИД НА ПЕНСИИТЕ	Общо	Лични	Наследствени
	(лв.)	(лв.)	(лв.)
Пенсии – общо (I+II+III+IV)	318,65	342,46	178,33
I. Фонд „Пенсии“	318,5	343,44	176,27
Инвалидност поради общо заболяване	227,08	253,75	166,61
Осигурителен стаж и възраст	379,74	387,04	221,32
Инвалидност поради общо заболяване – ЗПЗСК	150	–	150
Инвалидност поради общо заболяване – СВОК на ТПК	135,52	–	135,52
II. Фонд „Пенсии за лицата по чл. 69“	690,18	773,1	271,99
Осигурителен стаж и възраст по чл. 69 от КСО	690,18	773,1	271,99
III. Фонд „Пенсии, несвързани с трудова дейност“	131,88	132,22	119,73
Военна инвалидност	148,91	139,13	150,17
Социални пенсии за инвалидност	136,71	136,71	–
Персонални пенсии	108,87	108,87	108,88
Социални пенсии за старост	120,95	120,95	–
IV. Фонд „Трудова злополука и професионална болест“	219,86	274,2	178,73
Инвалидност поради трудова злополука и професионална болест	219,78	274,2	177,84
Инвалидност поради трудова злополука и професионална болест – СВОК на ТПК	227,29	–	227,29

4. Новоотпуснатите първи пенсии през първото шестмесечие на 2018 г.

През първото полугодие на 2018 г. броят на пенсионираните се лица е 46 461, което е с 3 933 (7,8%) по-нисък спрямо броя им за същия период на 2017 г. Лични пенсии са получили 40 130 пенсионери (с 3 106 или със 7,2% по-малко спрямо полугодията на 2017 г.), а наследствени – 6 331 пенсионери (с 827 или с 11,6% по-малко спрямо същия период на 2017 г.). Разпределението по видове пенсии за първите шест месеца на 2018 г. показва следното:

- Лични пенсии за осигурителен стаж и възраст (чл. 68, чл. 68а, чл. 69б и чл. 69 КСО) са отпуснати на 23 937 лица или на 59,6% от всички пенсионирали се с лични пенсии. Те са с 2 358 (9,0%) по-малко в сравнение с първото полугодие на 2017 г.;

- Пенсионерите с отпуснати пенсии при условията на чл. 68 КСО наброяват 18 151 души и заемат дял от 75,8% от пенсионерите с новоотпуснати лични пенсии

за ОСВ. Спрямо същия период на предходната година има намаление на броя им с 1 942 (9,7%);

- При условията на чл. 68а КСО (пенсии за осигурителен стаж и възраст в намален размер) са отпуснати 1 499 пенсии, като броят им е с 237 (18,8%) повече в сравнение със същия период на 2017 г. Те заемат дял от 6,3% в броя на пенсионерите с новоотпуснати лични пенсии за осигурителен стаж и възраст;

- Пенсионерите с пенсии, отпуснати при условията на чл. 69б КСО, са 3 795, което е с 51 (1,3%) по-малко спрямо първото полугодие на 2017 г. Те заемат дял от 15,9% от пенсионерите с новоотпуснати лични пенсии за осигурителен стаж и възраст;

- Броят на пенсионерите с пенсии, отпуснати при условията на чл. 69 КСО, е 492 или 2,1% от всички новоотпуснати лични пенсии за осигурителен стаж и възраст. Този брой е около 2,2 пъти по-малък в сравнение със същия през първото полугодие на 2017 г. (1 094);

- 13 906 лица са получили лични пенсии за

инвалидност поради общо заболяване, като техният относителен дял от всички новоотпуснати лични първи пенсии е 34,7%. Спрямо същия период на предходната година има намаление на броя им със 777 (5,3%);

- Лични пенсии от фонд „Пенсии, несвързани с трудова дейност“ са отпуснати на 2 241 лица, като техният брой се е увеличил с 23 (1,0%) в сравнение със същия период на предходната година. Новоотпуснатите

социални пенсии за инвалидност са 1 833 (1 787 за периода 01.01-30.06.2017 г.). От фонда са отпуснати още 2 пенсии за военна инвалидност, 126 персонални пенсии и 280 социални пенсии за старост;

- Пенсионерите с новоотпуснати лични пенсии за инвалидност поради трудова злополука и професионална болест са 46, което е с шест повече от резултатите за същия педиод на предходната година.

Паричните обезщетения за осигурителните рискове „временна неработоспособност“ и „временно намалена работоспособност поради общо заболяване“ заемат съществен дял в разходите на държавното обществено осигуряване (ДОО) за парични обезщетения и помощи, видно от предоставената динамика на показателите за периода 2011 – 2017 г. Представеният анализ се основава на данни от информационната система на Националния осигурителен институт (НОИ) за изплащаните парични обезщетения и помощи по Кодекса за социално осигуряване (КСО)*, а данните за размера на разходите за парични обезщетения са на база касовия отчет за изпълнението на Консолидирания бюджет на държавното обществено осигуряване. Информацията включва данни за случаите на изплатено от ДОО парично обезщетение за временна неработоспособност при наличие на: общо заболяване, нетрудова злополука, изследване поради общо заболяване, карантина, трудоустрояване поради общо заболяване, санаторно-курортно лечение поради общо заболяване, придружаване на дете до 3-годишна възраст в болнично заведение, придружаване и гледане на дете до 18-годишна възраст, придружаване и гледане на болен над 18-годишна възраст. Данните се основават на подадените болнични листове по реда на Наредбата за реда за представяне в Националния осигурителен институт на данните от издадените болнични листове и решенията по обжалването им и са за начислените в периода от 1 януари до 31 декември на съответната година парични обезщетения, които в материала ще наричаме парични обезщетения за временна неработоспособност поради общо заболяване**.

Динамика на показателите, характеризиращи краткосрочните обезщетения за периода 2011-2017 г.

Броят на начислените дни за временна неработоспособност поради общо заболяване отбелязва съществен ръст за периода 2011-2017 г. Нарастването на дните, които са за сметка на ДОО, е с цели 45,3%, като от 11 957,3 хиляди през 2011 г. те достигат 17 375,9 хиляди. Броят на дните, които са за сметка на работодателите, също се увеличава - от 4 041,8 хиляди през 2011 г. на 5 397,5 хиляди шест години по-късно. Увеличението е с 33,5%.

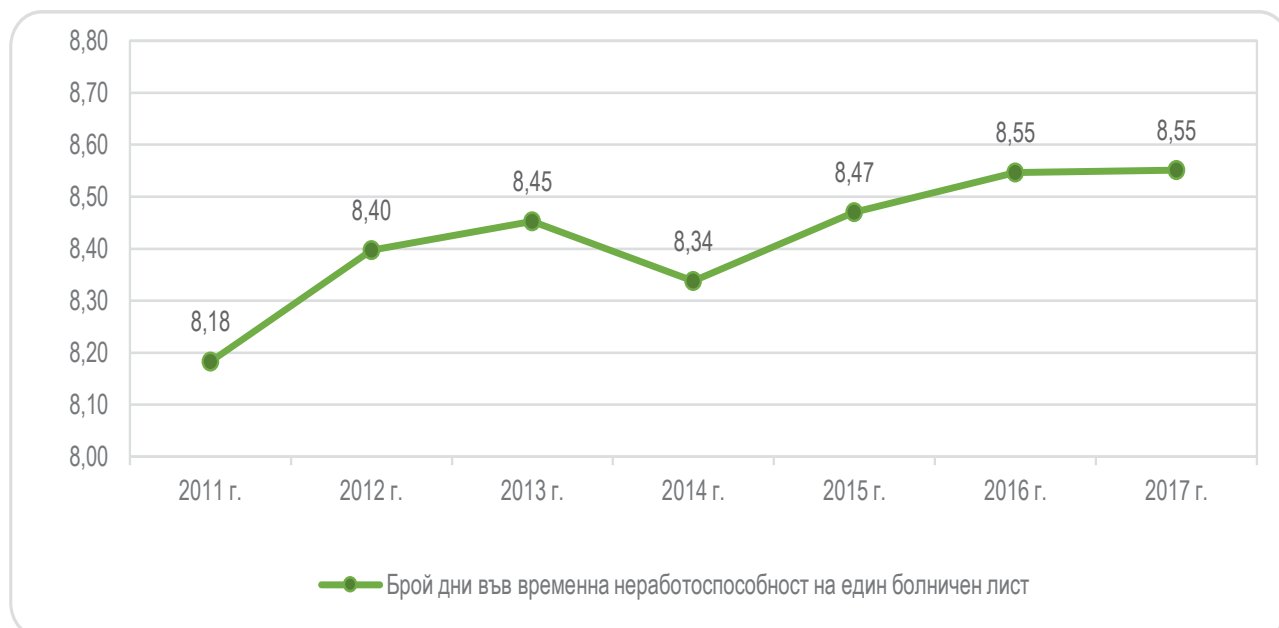
*Данните са към 30.04.2018 г.

**Делът на обезщетенията при временно намалена работоспособност (трудоустрояване) е много малък.

Фигура №1: Брой начислени дни за временна неработоспособност поради общо заболяване от ДОО и за сметка на осигурителите за периода 2011-2017 г.

За разглеждания период средната продължителност на един болничен лист, по който има плащане на обезщетение от ДОО, е с динамични стойности, като общо за периода бележи ръст от 0,37 дни - от 8,18 дни през 2011 г. до 8,55 дни през 2017 г.

Фигура №2: Брой дни за временна неработоспособност поради общо заболяване от ДОО на един болничен лист за периода 2011-2017 г.

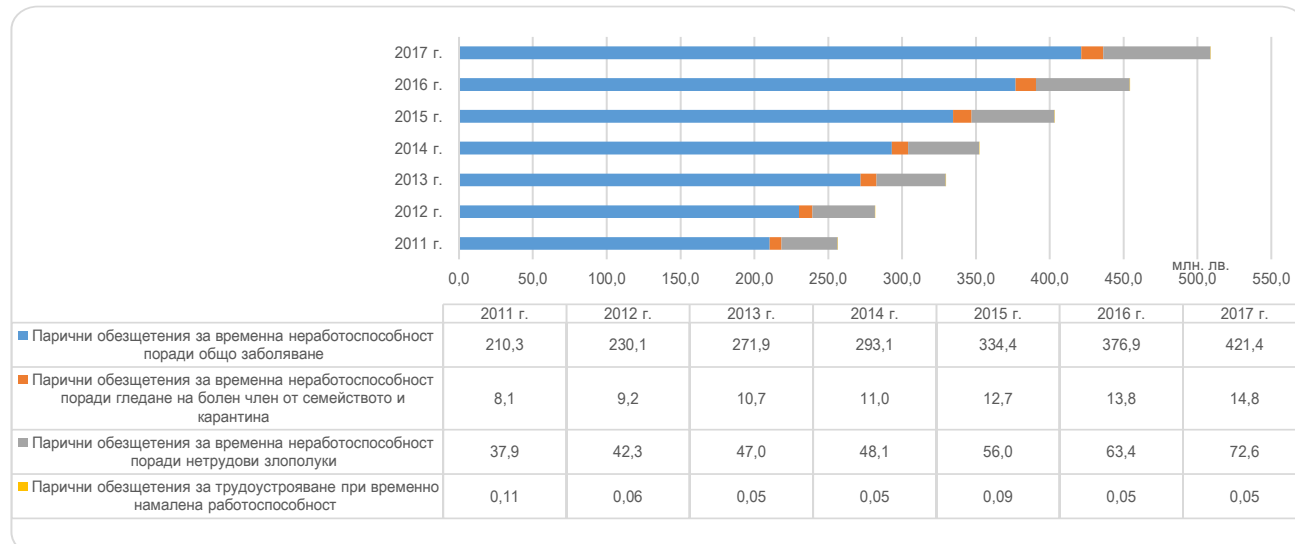
Разходът, който се пада на едно лице с парично обезщетение за временна неработоспособност поради общо заболяване за цялата 2017 г., е 572,97 лв. Спрямо предходната година, когато той е 536,67 лв., размерът му е повишаване с 6,8%, а спрямо началото на разглеждания период нарастването е с 49,1%. Същевременно ръст от 32% отбелязва и среднодневният начислен размер на обезщетението – при 21,58 лв. през 2011 г. през миналата той достига 28,48 лв.

Фигура №3: Разход на едно лице с начислено обезщетение и среднодневен размер на обезщетението за временна неработоспособност поради общо заболяване от ДОО за периода 2011-2017 г.

Данните показват, че на база касов отчет за изпълнението на консолидирания бюджет на ДОО разходите за парични обезщетения за временна неработоспособност поради общо заболяване през 2017 г. са 508,9 млн. лв. В сравнение с 2011 г., когато са изплатени парични обезщетения за 256,4 млн. лв., нарастването е почти два пъти. В структурата на разходите през 2017 г. най-много пари са изплатени за обезщетения поради общо заболяване (421,4 млн. лв.), като покачането спрямо 2011 г. (210,3 млн. лв.) отново е с около 100%. Следващата по големина група разходи е за парични обезщетения поради нетрудови злополуки и карантина, при които също се отбелязва значителен ръст (91,6%).

Върху нарастването на разходите съществено влияние оказва и ръстът на осигурителния доход, върху който се осигуряват лицата за риска „общо заболяване и майчинство“, и който служи за база при изчисляването на обезщетенията. Неговият размер се е увеличил с 40,7% (от 599,05 лв. през 2011 г. на 843,02 лв. през 2017 г.).

Фигура №4: Разходи по видове парични обезщетения за временна неработоспособност поради общо заболяване от ДОО за периода 2011-2017 г.

Въз основа на представената информация за динамиката на основните показатели, характеризиращи паричните обезщетения за временна неработоспособност поради общо заболяване за периода 2011-2017 г., могат да се изведат следните обобщения:

- Постъпилите в НОИ болнични листове (общо първични и продължение), по които са изплатени обезщетения, са нараснали с 39,1%.
- Броят на начислените дни за временна неработоспособност поради общо заболяване за сметка на ДОО за периода 2011-2017 г. е отбелязал ръст с 45,3%, а за сметка на осигурителите – с 33,5%.
- Средният начислен размер на едно лице с обезщетение за временна неработоспособност поради общо заболяване се увеличава с 49,1% – от 384,36 лв. на 572,97 лв.

• Разходите за изплащане на парични обезщетения за временна неработоспособност поради общо заболяване от ДОО нарастват почти два пъти – от 256,4 млн. лв. на 508,9 млн. лв.

Парични обезщетения за временна неработоспособност поради общо заболяване през 2017 г.

През 2017 г. са начислени парични обезщетения за временна неработоспособност поради общо заболяване по 2 031 997 болнични листове. От тях 1 401 886 (69,0%) са първични болнични листове и 630 111 (31,0%) продължение на болничен лист. В сравнение с 2016 г. общият брой на болничните листове, по които са начислени обезщетения, е нараснал с 3,2%.

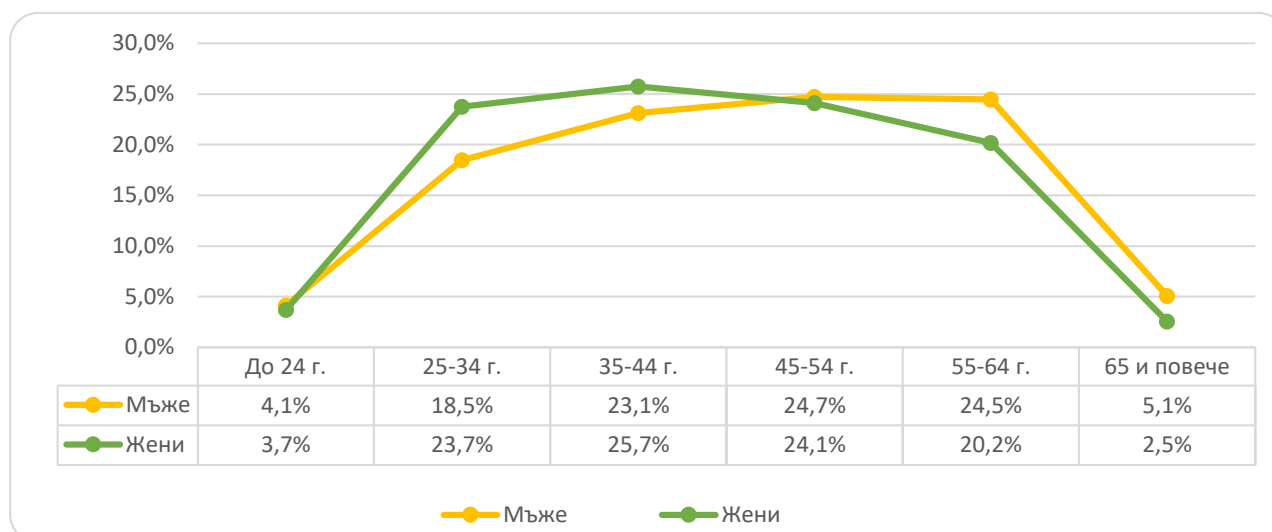
Общо начислените дни за временна неработоспособност поради общо заболяване за сметка на ДОО през 2017 г. са 17 375,9 хиляди, като увеличението им спрямо 2016 г. е 3,3%. За сметка на осигурителите, които изплащат първите три работни дни от временната неработоспособност поради общо заболяване, начислените дни са 5 397,5 хиляди, като техният брой е с 0,6% повече спрямо предходната година.

Броят на лицата, на които през 2017 г. е начислено поне едно парично обезщетение, е приблизително 863,8 хил. лица*. Техният брой е нараснал с 2,5% спрямо предходната година.

Средномесечно са начислявани обезщетения за около 167 хил. лица, от които 41,0% са мъже и 59,0% – жени. Разпределението по възрастови групи и пол показва, че в групата на жените с най-висок дял (25,7%) са тези на възраст от 35 до 44 г., следвани от групата на 45-54-годишните (24,1%). При мъжете, сред получателите на парични обезщетения преобладават 45-54-годишните и 55-64-годишните – съответно 24,7% и 24,5% от общия брой на мъжете.

Преобладаващият брой на жените, на които е изплащано парично обезщетение за временна неработоспособност в по-ниските възрастови групи, е вследствие на по-високия брой изплатени парични обезщетения за гледане на болен член от семейството. Получателите на този вид обезщетение са 7,9% от общия брой лица с начислено парично обезщетение за временна неработоспособност поради общо заболяване, като интересен факт е, че над 90% от тях са жени, а близо 79% са жени на възраст между 25 г. и 44 г.

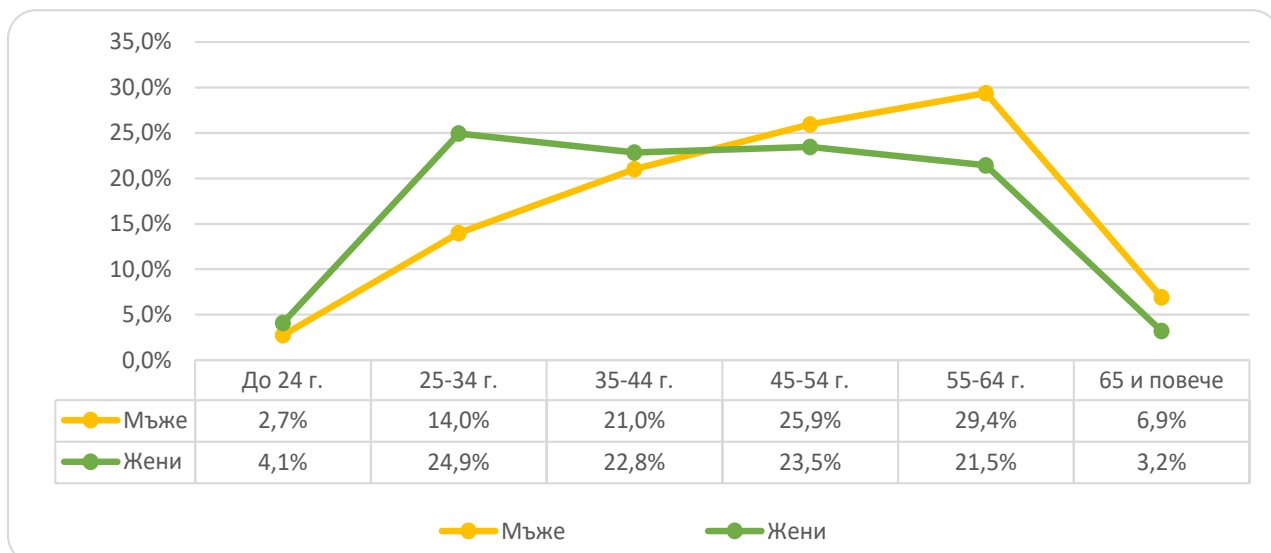
Разпределението на средномесечния брой на жените с парично обезщетение за временна неработоспособност поради общо заболяване показва, че 87,8% са ползвали временна неработоспособност поради общо заболяване и нетрудови злополуки и 12,0% поради гледане на болен член на семейството. При мъжете тези стойности са съответно: 97,9% и 1,8%. Средномесечният брой на лицата с обезщетение поради карантина, трудоустрояване и санаторно-курортно лечение е най-малък. Делът им е съответно 0,2% от жените и 0,3% от мъжете.

Фигура №5: Разпределение на средномесечния брой на лицата с начислено обезщетение за временна неработоспособност поради общо заболяване през 2017 г. по възраст и пол

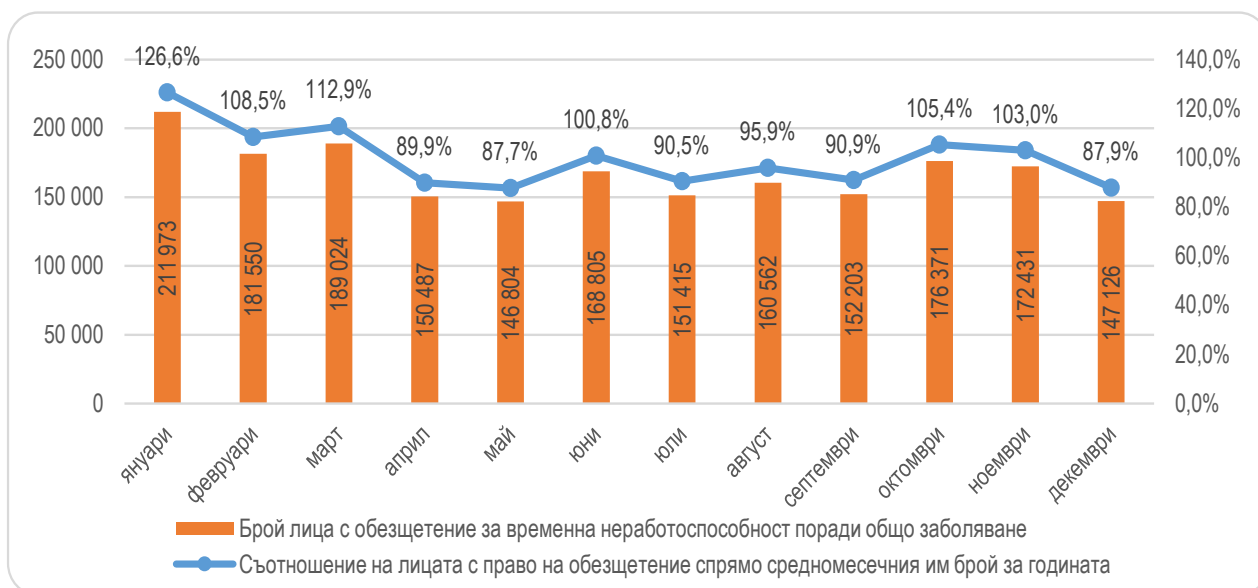
*Показателят представя съвкупността на лицата, на които в периода между 1 януари и 31 декември 2017 г. е начислено поне едно парично обезщетение за временна неработоспособност и трудоустрояване поради общо заболяване. Елиминирано е двойното броене в случаите, при които в рамките на годината: първо, едно и също лице е получило повече от едно обезщетение от един вид; второ, едно и също лице е получило парично обезщетение през един или повече последователни месеца на годината; трето, едно и също лице е ползвало обезщетение от няколко вида (напр. за временна неработоспособност поради общо заболяване и парично обезщетение за гледане на болен член от семейството).

През 2017 г. са начислени общо 17 375,9 хиляди дни за временна неработоспособност поради общо заболяване за сметка на държавното обществено осигуряване. От тях 57,9% са на жени и 42,1% – на мъже. Групирането по пол и възраст показва, че от общия брой дни за временна неработоспособност на жени с най-голям дял (24,9%) са лицата във възрастовата група 25-34 г., което основно се дължи на ползваните дни за временна неработоспособност поради гледане на болен член на семейството. При мъжете 29,4% от всички дни във временна неработоспособност са при лица във възрастовата група 55-64 г.

Фигура №6: Разпределение на начислените дни за временна неработоспособност за сметка на ДОО през 2017 г. по възраст и пол

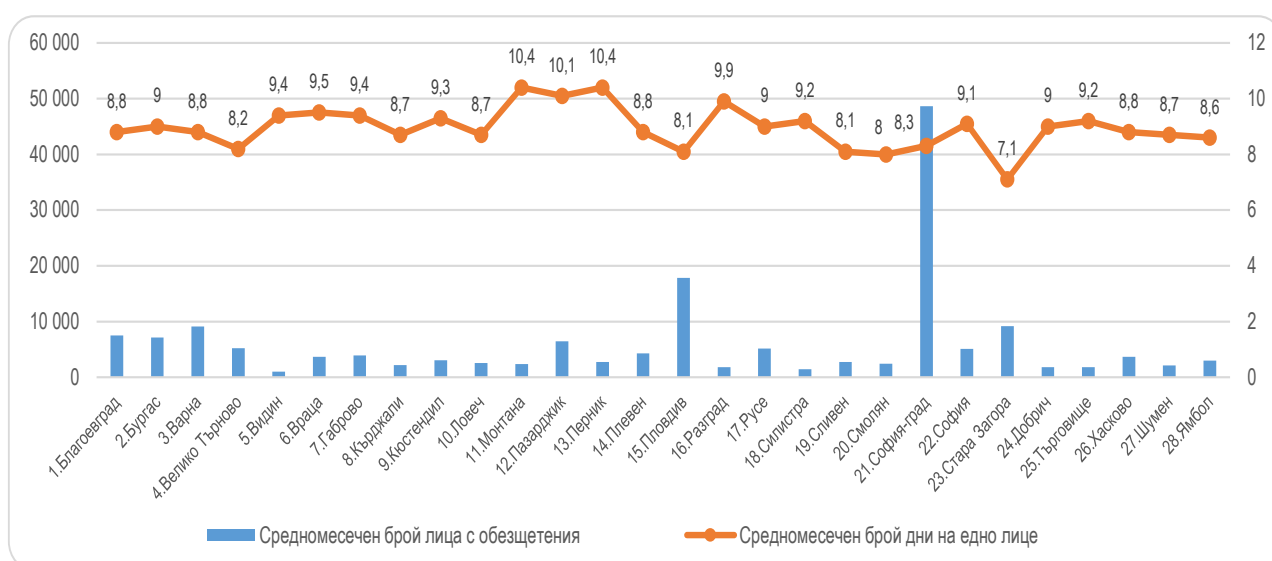
От месечната динамика при броя на лицата с парично обезщетение през 2017 г. (Фигура №7) е видно, че най-много лица са с начислено обезщетение за временна неработоспособност поради общо заболяване през м. януари. През първия месец на годината броят им е 211 973, което е с 26,6% повече от средномесечните резултати за годината. Най-нисък е броят на лицата през месеците май (146 804) и декември (147 126). Данните показват, че броят на лицата на месечна база варира, като в месеците с повишена сезонна заболеваемост – януари, февруари, март, октомври и ноември, стойността му надвишава средномесечните резултати за годината.

Фигура № 7: Брой лица с обезщетение за временна неработоспособност поради общо заболяване по месеци и съотношение спрямо средномесечния им брой през 2017 г.

Разпределението по териториални поделения на НОИ (ТП на НОИ) показва, че средномесечният брой на лицата с начислено обезщетение за временна неработоспособност поради общо заболяване е най-голям е в София-град. В класацията следват регионите офиси в Пловдив, Стара Загора, Варна, Благоевград и Бургас. В тези териториални поделения броят на осигурените за общо заболяване и майчинство лица е най-голям.

Интерес представлява показателят „средномесечен брой начислени дни на едно лице с обезщетение по ТП на НОИ“ (Фигура № 8). Той отразява съотношението на броя на общо начислените дни за временна неработоспособност поради общо заболяване към средномесечния брой на лицата с парично обезщетение в съответното ТП на НОИ. Наличието на по-високи стойности на този показател показва, че средно на едно лице с парично обезщетение се падат по-голям брой изплатени от ДОО дни във временна неработоспособност поради общо заболяване. Това е индикатор както за по-чести, така и за по-продължителни периоди на отсъствие от работа вследствие на настъпила временна неработоспособност поради общо заболяване на сравнително постоянна по обем съвкупност от осигурени лица. Териториалните поделения с най-високи стойности на показателя са: Монтана (10,4 дни), Перник (10,4 дни) и Пазарджик (10,1 дни). В тях средномесечният брой на осигурените лица и средномесечният брой на лицата с изплатено обезщетение са със стойности близки или по-ниски от тези общо за страната. С най-малко начислени дни на едно лице с обезщетение средно на месец е ТП на НОИ - Стара Загора (7,1 дни).

Фигура №8: Средномесечен брой лица с обезщетение за временна неработоспособност поради общо заболяване от ДОО и средномесечен брой начислени дни на едно лице с обезщетение по ТП на НОИ

Териториалното поделение на Националния осигурителен институт (ТП на НОИ) в Силистра осъществява дейностите по отпускане и изплащане на паричните обезщетения за временна неработоспособност, бременност, раждане и отглеждане на малко дете и паричните обезщетения за безработица, по отпускане и изплащане на пенсиите, включително и по Европейските регламенти и международните договори, както и дейностите на контрола по разходите на държавното обществено осигуряване (ДОО), експертизата на временната неработоспособност, регистрацията и разследването на трудови злоупотреки и професионални заболявания. В своята дейност регионалната структура преследва постигане на поставените от висшето ръководство на институцията стратегически и оперативни цели, като осъществява строг контрол по спазването на осигурителното законодателство, законосъобразното управление на средствата на държавно обществено осигуряване, следвайки принципите на икономичност, ефективност и ефикасност на дейностите.

Териториалният обхват на поделението включва общините Силистра, Алфатар, Главиница, Дулово, Кайнарджа, Ситово и Тутракан, като дейността се осъществява основно в административна сграда, намираща се на ул. „Цар Шишман“ № 5 в областния град. В Силистра се намира и едно от архивохранилищата на НОИ за съхраняване на разплащателни ведомости на прекратените осигурители без правоприемник. Структурата има изнесени работни места в гр. Дулово и гр. Тутракан. В приемните на двата изнесени офиса се обработват документи за изплащане на парични обезщетения за безработица, изготвят се ведомости и всички видове разпореждания по дейността. Издаването на персонални идентификационни кодове (ПИК) също е сред предлаганите услуги. Практиката показва, че в резултат на наличието на изнесените работни места в двете общини са създадени благоприятни условия за подобряване обслужването на потребителите на услугите на НОИ в тези отдалечени от областния град места.

В административната сграда на ТП на НОИ са обособени две приемни - на първи и втори етаж. На първият етаж се намира приемната на отдел „Пенсии“, в която клиентите могат да заявят услуги, свързани с отпускането и изплащането на пенсии. В близост до тази приемна се намира касата, в която в съответствие с тарифата на НОИ се заплащат специализираните услуги, предлагани от института.

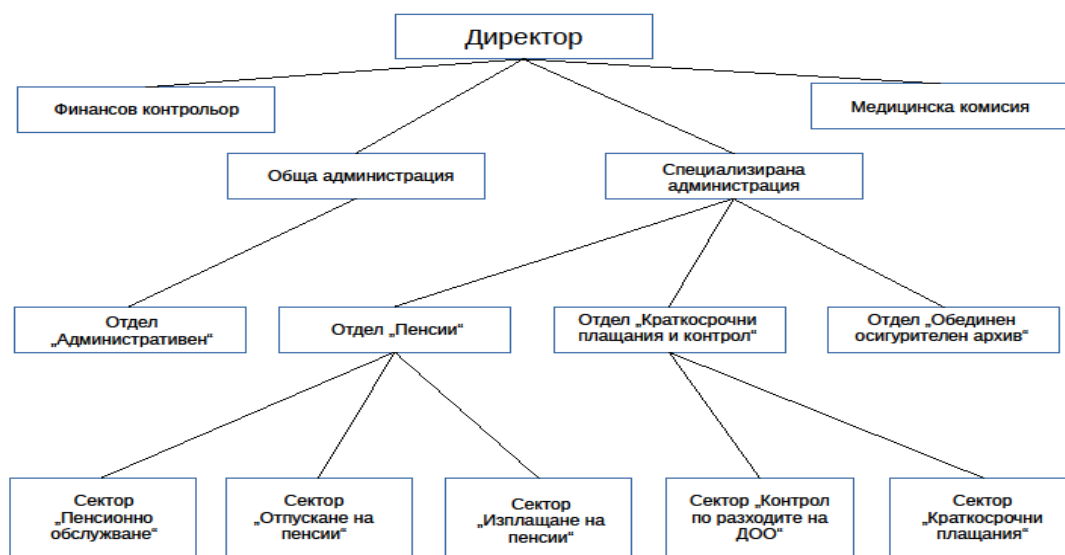
На вторият етаж се помещава оперативният салон, в който клиентите могат да ползват услуги, свързани с отпускане и изплащане на парични обезщетения за временна неработоспособност, бременност и раждане и отглеждане на малко дете и парични обезщетения за безработица, включително и по Европейските регламенти и международните договори, по които Република България е страна. Там те могат да подадат заявление за издаване на удостоверения за осигурителен стаж и доход и съответно – да ги получа след тяхното издаване.

Всички гишета в приемните работят с постоянен режим на работа в рамките на установеното за териториалното поделение работно време, което създава удобство на гражданите. Доброто обслужване и професионалното отношение на служителите от териториалното поделение намират своето потвърждение в резултатите от проведеното в приемните проучване за удовлетвореността на потребителите от предоставяното качество на услугите. Данните за първите шест месеца на 2018 г. показват наличието на преобладаващо положителни оценки в анкетните карти на гражданите. Като удовлетворени или напълно удовлетворени от предоставените им услуги се определят 89,38% от потребителите. Тази оценка е тясно свързана с времето на обслужване. Най-голям процент от анкетираните (55,75%) са посочили, че са получили услугата в рамките на до 10 минути. За същия период миналата година в този диапазон са били обслужени 40,23% от клиентите.

Организационна структура

ТП на НОИ – Силистра разполага с екип от 82 служители, работещи по трудово и служебно правоотношение, отдадени на работата, спазващи регламентиранията правила за професионално поведение и работа с клиенти.

Организационната структура на териториалното поделение определя нагледно функционирането на отделните структурни звена:

ТП на НОИ – Силистра осъществява дейности, свързани с разходването на средства за пенсии, за краткосрочни плащания на парични помощи за профилактика и рехабилитация и за административна издръжка на поделението. Структурата осъществява контролно-ревизионна дейност за установяване на щети на ДОО от неправилно извършени осигурителни разходи и от издадени документи с невярно съдържание или от отменени актове на медицинската експертиза и др. Разходите се отчитат към съответните фондове на ДОО и по утвърдените с единната бюджетна класификация разходни параграфи и съобразно изискванията на Кодекса за социално осигуряване (КСО).

Документооборотът на счетоводните документи се осъществява съгласно „Правила за документооборота на счетоводните документи на НОИ“, които определят реда и начина на движение на счетоводните документи в териториалното поделение от момента на тяхното съставяне или постъпване до момента на предаването им в счетоводния архив.

Отдел „Краткосрочни плащания и контрол“ осъществява дейността по отпускане и изплащане на паричните обезщетения за временна неработоспособност, бременност и раждане и отглеждане на малко дете и паричните обезщетения за безработица, включително и по Европейските регламенти и международните договори, както и дейностите на контрола по разходите на държавното обществено осигуряване, експертизата на временната неработоспособност, регистрацията и разследването на трудови злоупотреки и професионални заболявания.

Отделът е структуриран в два сектора - „Контрол по разходите на ДОО“ и „Краткосрочни плащания“. Двама от служителите във втория сектор работят в изнесените работни места в градовете Дулово и Тутракан.

За първите шест месеца на 2018 г. в сектор „Контрол по разходите на ДОО“ са приети и обработени общо 7 декларации за трудови злополуки, които са регистрирани в икономическите дейности „Производство на фурнир“, „Търговия на едро и дребно“ и „Товарен автомобилен транспорт“. Признати са 6 трудови злополуки (две от които са смъртни случаи), а една е в процес на обработка.

По програма „Профилактика и рехабилитация“ за ползване и изплащане на парични помощи са обслужени 414 граждани, на които са издадени удостоверения. За ползваните услуги на изпълнителите по дейността, съгласно сключените договори, са изплатени суми в размер на 94 843,00 лв.

За периода са издадени 16 удостоверения за зачитане за осигурителен стаж при пенсиониране за времето на обучение на лицата, завършили висше и полувисше образование, за зачитане времето на докторантурата, определено в нормативен акт за лицата, придобили образователна и научна степен „доктор“, както и за времето, за което лицата са навършили изискуемата от законодателството възраст за получаване на пенсия за осигурителен стаж и възраст и са внесени осигурителни вноски по подадени заявления.

За първото шестмесечие са извършени 49 ревизии на физически и юридически лица, като от тях 19 са завършили с ревизионна записка и 30 с ревизионен акт за начет. Съставени са 470 констативни протоколи за извършени проверки по разходите на ДОО и са издадени 366 задължителни предписания. Съставени са 3 акта за установяване на административни нарушения.

Отдел „Пенсии“ осъществява дейности, свързани с приема на заявления и документи за преценка на правата и задълженията на осигурените лица по отношение на: отпускането, изменението, спирането, прекратяването, възобновяването и възстановяването на пенсии и добавки; изплащането на пенсии и добавки и обработката на заповрни съобщения, осъществява контрол върху дейността на пощенските станции. Служителите отговарят за изготвянето на мотивирани отговори на запитвания, жалби и сигнали, свързани с пенсионното производство, подадени от граждани и институции, както и за поддържането на пенсионния архив.

Сектор „Пенсионно обслужване“ осъществява дейности по обслужване на гражданите като:

- приема заявления на граждани и упълномощени лица за отпускане, изменение, спиране, прекратяване, възобновяване, възстановяване на пенсии и добавки към пенсиите, свързани с прилагане както на българското законодателство, така и на европейските регламенти и международните договори за социална сигурност, по които България е страна.

- приема жалби срещу разпоредения на длъжностните лица по пенсионното осигуряване и на директора на ТП на НОИ;

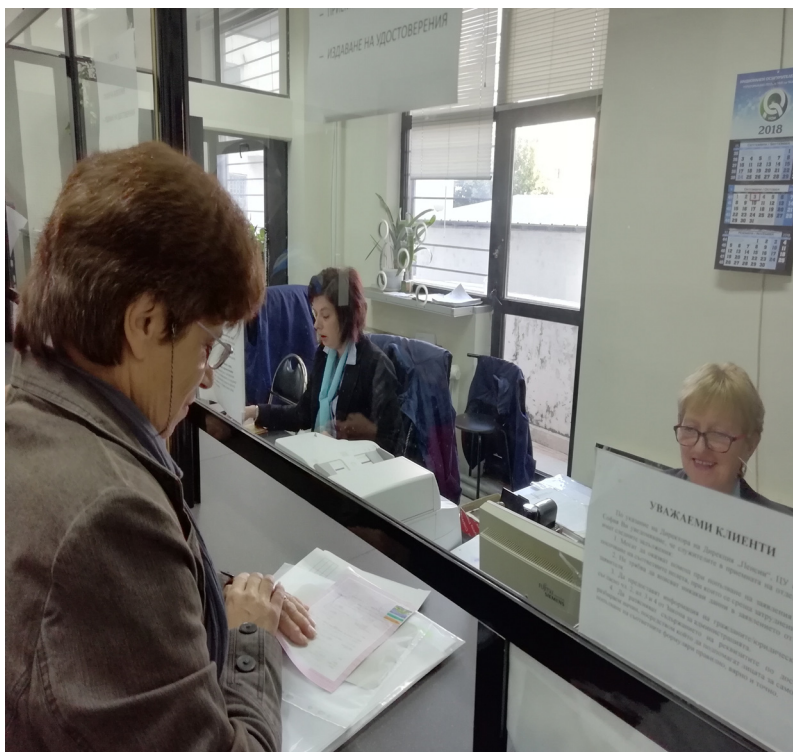
- предоставя консултации на граждани във връзка с отпускането и изплащането на пенсиите;

- извършва справки във връзка с подадени заявления;

- изготвя и предоставя на заинтересованите лица удостоверения за размера на получаваните пенсии и добавки към тях, копия на документи, съдържащи се в пенсионното им досие, разпоредения за осъвременяване на пенсиите, заверки на декларации за продължаване изплащането на пенсии.

В сектор „Пенсионно обслужване“ се извършва и деловодна дейност, като се регистрира постъпилата и изходящата документация, окомплектоват се пенсионните досиета, обработват и се изпращат писма, формуляри и други документи на граждани и институции.

За периода от 1 януари – 30 юни 2018 г. са обслужени общо 3 095 граждани. Приети са 1458 заявления за отпускане на пенсии (лични и наследствени), 1159 заявления за изменение на пенсии и 111 заявления за отпускане на добавки.

Сектор „Отпускане на пенсии“ осъществява дейностите, свързани с отпускане, изменение, прекратяване, спиране, възобновяване и възстановяване на пенсии и добавки, включително пенсиите и добавките по международните договори за социална сигурност за лицата с настоящ адрес в България. Структурата извършва и превантивен контрол на отпуснати в предходни периоди пенсии/добавки.

За първите шест месеца от годината в сектора са постъпили 3 760 заявления за отпускане и изменение на пенсии и добавки, свързани или несвързани с трудовата дейност.

Общият брой на постановените разпореждания е 6 610, от които:

- 3 441 за отпуснати/ изменени пенсии и добавки;
- 1 450 за пенсии и добавки;
- 945 за прекратяване на пенсии по чл. 96, ал. 1, т. 1 от КСО ;

Изготвени и изпратени са 589 формуляри до чужди осигурителни институции. Получените и обработените са 446.

Сектор „Изплащане на пенсии“ организира и осъществява дейностите по изплащане на пенсиите, включително на лица, получаващи пенсии по международни договори, които са с настоящ адрес в Република България. В него се изготвят и контролират документите, необходими за изплащане на пенсии по пощенски станции и банки.

Средно месечният брой на пенсионерите в обслужваните от ТП на НОИ общини през първите шест месеца на годината е 40 514. Размерът на изплатените пенсии възлиза на 11 950 266,43 лева месечно. Сумата за фонд „Пенсии“ е 11 170 973,07 лв., което представлява 93,47% от общите разходи. За пенсионни плащания, несвързани с трудовата дейност, са отпуснати 779 293,36 лв. или 6,52% от изплатените суми.

Отдел „Обединен осигурителен архив“ осъществява дейността си в две основни направления - „Издаване на документи за осигурителен стаж и доход“ и „Електронно архивиране на разплащателната документация“.

Архивохранилището на ТП на НОИ - Силистра се помещава в две сгради, в които се съхранява разплащателната и трудово правна документация на прекратилите дейност осигурители от областите Добрич и Силистра.

За периода януари-юни 2018 г. в отдел „Обединен осигурителен архив“ е приета документация от 20 осигурители с 108 дела. Приети са 3066 заявления за издаване на удостоверения за осигурителен стаж и доход, като издадените такива удостоверения са 2643, от които 18 по електронен път. От отдела са издадени 1434 уведомителни писма за отказ за издаване на документи, поради липса на данни за заявителите в предадената за съхранение разплащателна документация или поради липса на предадени документи на прекратени осигурители.

За периода по направление „Електронно архивиране“ са обработени общо 255 дела, като индексирани са 57 695 страници.

Отдел „Административен“ отговаря за управлението на човешките ресурси, правното обслужване, поддръжката на информационната система, както и за административно-стопанската и финансово-счетоводната дейности.

За първото шестмесечие на 2018 г. участие в обученията за развитие на професионалните умения и компетентности в областта на социалното осигуряване, както и в сфери, свързани с дейността на НОИ, са взели 15 служители на ТП на НОИ – Силистра. Темите на тези обучения са свързани с промяната в осигурителното законодателство и прилагането му в практиката, контрола на експертизата на неработоспособността, разследване на трудови злоупотреби и др.

Служителите в териториалното поделение ежегодно заявяват потребности и вземат участия в обученията, организирани и провеждани от Института по публична администрация.

През първото шестмесечие на 2018 г. в ТП на НОИ – Силистра по програма „Старт на кариерата“ са назначени трима млади специалисти (двама на длъжност „експерт“ и един на длъжност „счетоводител“) за срок от 9 месеца, съответно в отделите „Обединен осигурителен архив“, „Пенсии“ и „Административен“.

При осъществяване на правно обслужване за периода от 1 януари до 30 юни 2018 г. в регионалната структура на НОИ са постъпили 15 жалби срещу разпореждания на административните органи в териториалното поделение. Издадените решения по същество от директора на териториалното поделение също са 15. Няма жалби, които да са приети за недопустими. Най-честите причини за подаване на жалби са наличието на несъгласие с размера на определяна пенсия или индивидуален коефициент, както и несъгласие с определения размер на паричното обезщетение за безработица при зачитане на осигурителен стаж и доход от друга държава.

Една четвърт от общия брой жалби са свързани с пенсионното осигуряване. Също толкова се отнасят и до отпускането и изплащането на парични обезщетения за безработица. За периода има издадени решения, свързани

Под 3000 са трудовите злополуки през 2016 г., най-проблемен е секторът „Добивна промишленост“

Окончателната информация за трудовия травматизъм у нас през 2016 г. показва, че от регистрираните през годината общо 3 078 злополуки 2 917 са приети за трудови. Броят на злополуките, неприети за трудови, е 153, а 8 случая са в процедура на разследване.

Трудовите злополуки, станали на самото работно място, по време и по повод на извършваната работа и при всяка работа, извършвана в интерес на предприятието, когато са причинили неработоспособност или смърт (по чл. 55, ал. 1 от Кодекса за социално осигуряване (КСО), са 2 312, което представлява 79,25% от общия брой.

Случаите, в които травмата е довела до смърт, са общо 105, а тези, следствие на които е причинена инвалидност - 54.

Обобщените данни на Националния осигурителен институт (НОИ) сочат още, че през 2016 г. средният брой на лицата, осигурени за осигурителните рискове „трудова злополука“ и „професионална болест“, е 2 697 645, като те са успели да отработят общо 4 694 040 259 човекочаса. Тези цифри показват покачване спрямо предходната година както при броя на осигурените лица (с 38 502 повече), така и при регистрираните човекочасове (с 47 541 593 повече).

Годишният фонд работно време на един осигурен при 8-часов работен ден за 2016 г. е 217,50 дни, като се наблюдава леко намаление при този показател спрямо данните за предходния период (218,42 дни). Загубени

са общо 251 720 календарни дни от трудови злополуки, което е с 9 444 по-малко от 2015 г. 198 529 (78,68%) от тях са загубени при инциденти, станали на работното място.

Средните за страната стойности на показателите за трудовия травматизъм през 2016 г. са следните*:

1. Коефициент на честота Кч (брой трудови злополуки на 1000 осигурени) = 1,08 (0,86)
2. Индекс на честота Ич (брой трудови злополуки на 1 млн. отработени човекочаса) = 0,62 (0,49);
3. Коефициент на тежест Кт (загубени календарни дни от трудови злополуки, на един осигурен) = 0,093 (0,074);
4. Индекс на тежест Ит (загубени календарни дни от трудови злополуки на 1 млн. отработени човекочасове) = 54 (42)

Наблюдаваните промени в конкретните стойности на тези показатели спрямо резултатите за предходната година показват обща тенденция за понижение. Кч е намалял с 0,02 пункта, Кт - с 0,005 пункта, а Ич - 0,01 пункта. При Ит стойностите са намалели с 2.

*Числата в скобите показват стойностите на показателите на трудовите злополуки по чл. 55, ал. 1 от КСО.

Трудови злополуки през 2016 г. по регионален признак

Разпределението на трудовите злополуки по региони показва броя на регистрираните трудови злополуки в осигурители, регистрирани в съответното териториално поделение на НОИ (ТП на НОИ). През 2016 г. най-голям като абсолютна стойност е броят на трудовите злополуки, регистрирани и признати по чл. 55, ал. 1 от КСО, в София-град (757), следван от Пловдив (240), Варна (194), Стара Загора (122), Смолян (114) и Русе (111). Сборът от тях представлява 66,52% от общия брой на признатите злополуки. Най-малко трудови злополуки са регистрирани в регионалните структури на НОИ във: Видин (4), Разград (11), Силистра (14) и Хасково (15). В Търговище и Ямбол случаите са по 20, а в Кюстендил, Кърджали и Монтана - по 23.

Най-много смъртни злополуки, станали през време и във връзка или по повод на извършваната работа, са регистрирани в София-град (22), Пловдив (8) и Варна (6). В девет ТП на НОИ няма регистрирани смъртни трудови злополуки. Това са структурите в Кърджали, Кюстендил, Пазарджик, Плевен, Силистра, Сливен, Търговище и Хасково.

Най-голям е броят на злополуките, причинили инвалидност в Стара Загора (8) и Плевен, Велико Търново и Пловдив (по 4). Не са регистрирани трудови злополуки, довели до инвалидност, във Видин, Кърджали, Пазарджик, Разград, Силистра, Търговище и Ямбол

Разпределение на трудовите злополуки през 2016 година според Класификацията на икономическите дейности

Разпределението на трудовите злополуки за 2016 г. се извършва по четири йерархични равнища на Класификацията на икономическите дейности – 2008 (КИД-2008) - **сектор, раздел, група и клас**.

Съпоставката на показателите на трудовите злополуки по сектори на КИД-2008 спрямо общите за страната показва, че като най-проблемен и през 2016 г. се очертава сектор „Добивна промишленост“, в който се наблюдават най-високите показатели за честота и тежест. Тези за честота са 4-5 пъти над средните за страната, докато тези за тежест изпреварват общите с около 3 пъти по-високи стойности. В сектора са работили 1,12% от осигурените лица и са допуснати 167 трудови злополуки, което е 5,72% от всички случаи.

В сектор „Преработваща промишленост“, обхващащ 24 икономически раздела на КИД-2008, през 2016 г. са работили 22,31% от осигурените лица и са регистрирани и признати най-много злополуки. Като абсолютен брой те са 787, което представлява 26,97% от всички злополуки.

Сред секторите със значителен брой регистрирани и признати трудови злополуки са още „Транспорт,

складиране и пощи“ (365); „Търговия, ремонт на автомобили и мотоциклети“ (274); „Държавно управление“ (226); „Строителство“ (223); „Хуманно здравеопазване и социална работа“ (174); „Добивна промишленост“ (167) и „Образование“ (125). Трудовите злополуки, отчетени в тези сектори, са 53,27% от общия брой.

Най-много смъртни злополуки са регистрирани в секторите „Преработваща промишленост“ и „Строителство“ (по 25); „Транспорт, складиране и пощи“ (19) и „Търговия, ремонт на автомобили и мотоциклети“ (11).

Коефициентът на честота на смъртните трудови злополуки (брой смъртни трудови злополуки на 10 000 осигурени) през 2016 г. цялата страна е 0,39. В пет сектора този коефициент е над общият за страната. Това са: „Строителство“ (1,73); „Транспорт, складиране и пощи“ (1,13); „Доставяне на води; канализационни услуги, управление на отпадъци и възстановяване“ (0,78); „Култура, спорт и развлечения“ (0,49) и „Преработваща промишленост“ (0,42). Под общия за страната са дванайсет сектора, като най-малък е коефициентът в „Образование“ (0,06); „Хуманно здравеопазване и социална работа“ (0,07); „Хотелиерство и ресторантьорство“ (0,13); „Административни и спомагателни дейности“ (0,17); „Държавно управление“ (0,18) и „Селско, горско и рибно стопанство“ (0,23). В четири сектора не са регистрирани смъртни трудови злополуки.

Секторите с най-голям брой злополуки, довели до инвалидност, са: „Преработваща промишленост“ (19); „Строителство“ (11); „Добивна промишленост“, „Търговия, ремонт на автомобили и мотоциклети“ и „Държавно управление“ (по 5).

При съпоставката на данните за трудовите злополуки по икономически дейности най-много злополуки са станали в „Държавно управление“ (226); „Сухопътен транспорт“ (199); „Търговия на дребно, без търговията с автомобили и мотоциклети“ (163); „Хуманно здравеопазване“ (160); „Образование“ и „Добив на метални руди“ (117); и „Производство на метални изделия, без машини и оборудване“ (113).

Инвалидните злополуки по икономически дейности са най-много в „Производство на метални изделия, без машини и оборудване“ (7); „Строителство на сгради“ и „Държавно управление“ (по 5); „Добив на въглища“ и „Производство на хранителни продукти“ (по 4); „Строителство на съоръжения“, „Специализирани строителни дейности“ и „Търговия на едро, без търговията с автомобили и мотоциклети“ (по 3).

Смъртните злополуки по икономически дейности са най-много в „Сухопътен транспорт“ (15); „Строителство на сгради“ (13); „Производство на метални изделия, без машини и оборудване“ (7); „Строителство на съоръжения“, „Специализирани строителни дейности“ и „Търговия на едро, без търговията с автомобили и мотоциклети“ (по 6).

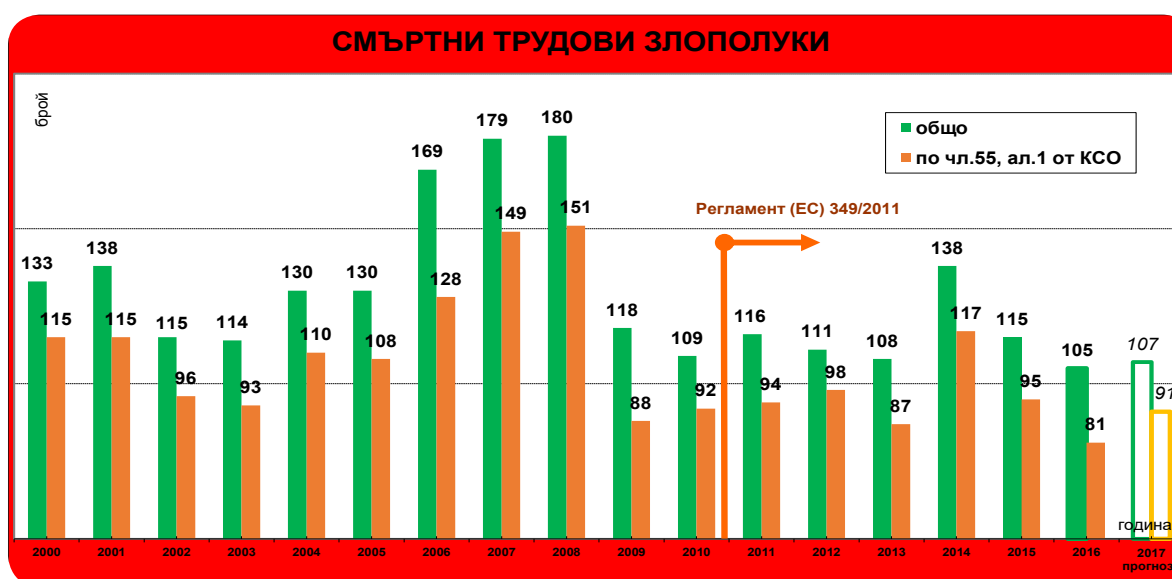
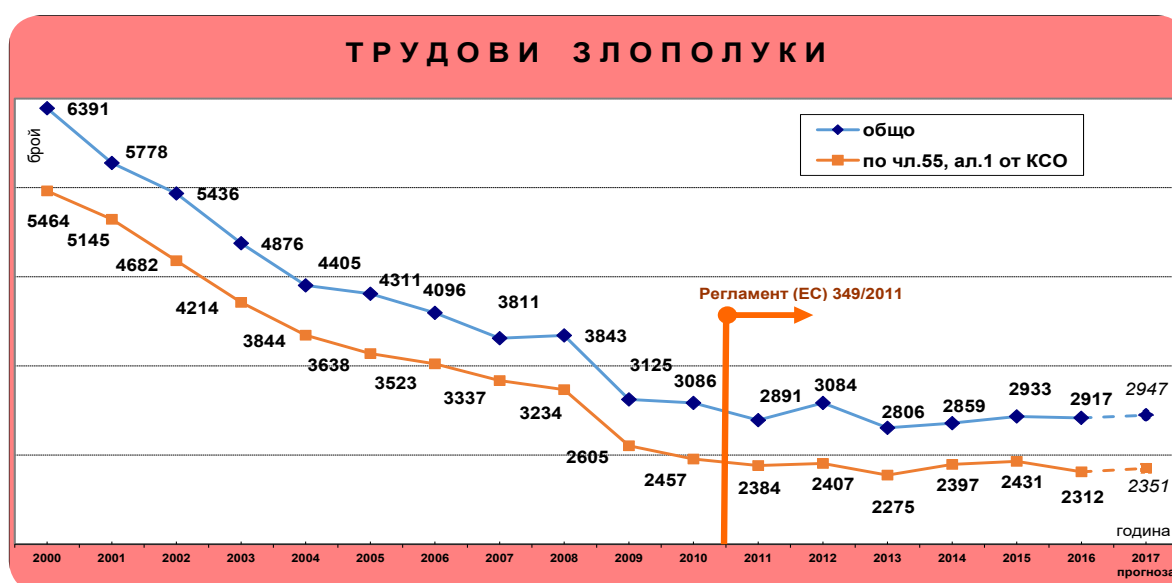
Най-високи общи показатели за честота (Кч; Ич) са в икономическите дейности: „Добив на метални руди“ (Кч - 15,60; Ич - 8,52); „Спомагателни дейности в добива“ (5,52; 3,36); „Събиране, отвеждане и пречистване на отпадъчни води“ (4,67; 2,71); „Възстановяване и други услуги по управление на отпадъци“ (4,48; 2,50); „Производство на основни метали“ (3,91; 2,08); „Воден транспорт“ (3,63; 2,49); „Пощенски и куриерски дейности“ (3,26; 1,87).

Почти в същите дейности са и най-високи общите показатели за тежест (Кт; Ит): „Събиране, отвеждане и пречистване на отпадъчни води“ (Кт - 0,841; Ит - 488); „Добив на метални руди“ (0,766; 418); „Възстановяване и други услуги по управление на отпадъци“ (0,365; 204);

„Производство на основни метали“ (0,327; 174).

Сравнение на показателите на трудовите злополуки през периода 2000- 2016 г.

Динамиката на окончателните стойности на показателите на трудовите злополуки за периода 2000-2016 г., както и на предварителните данни за 2017 г. е представена в графичен вид. Стойностите за 2017 г. са прогнозни, изчислени на база разполагаемите оперативни данни в информационната система на Националния осигурителен институт. Както за 2016 г., така и за 2017 г., те са изчислени по брой регистрирани злополуки за календарната година, съгласно действащия Регламент (ЕС) 349/2011.

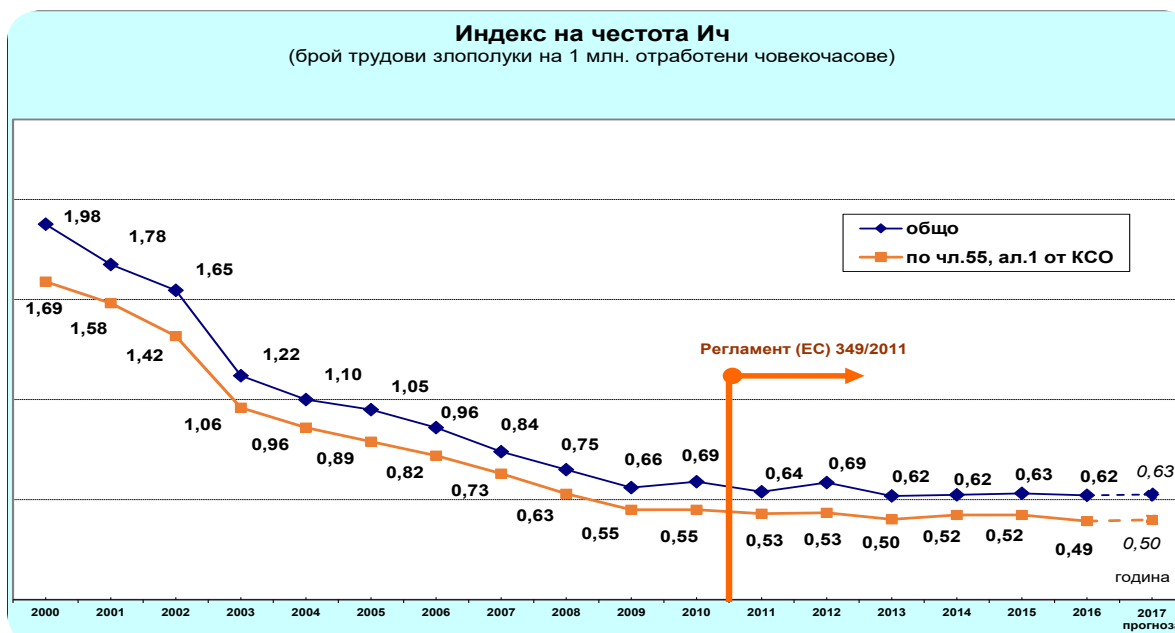
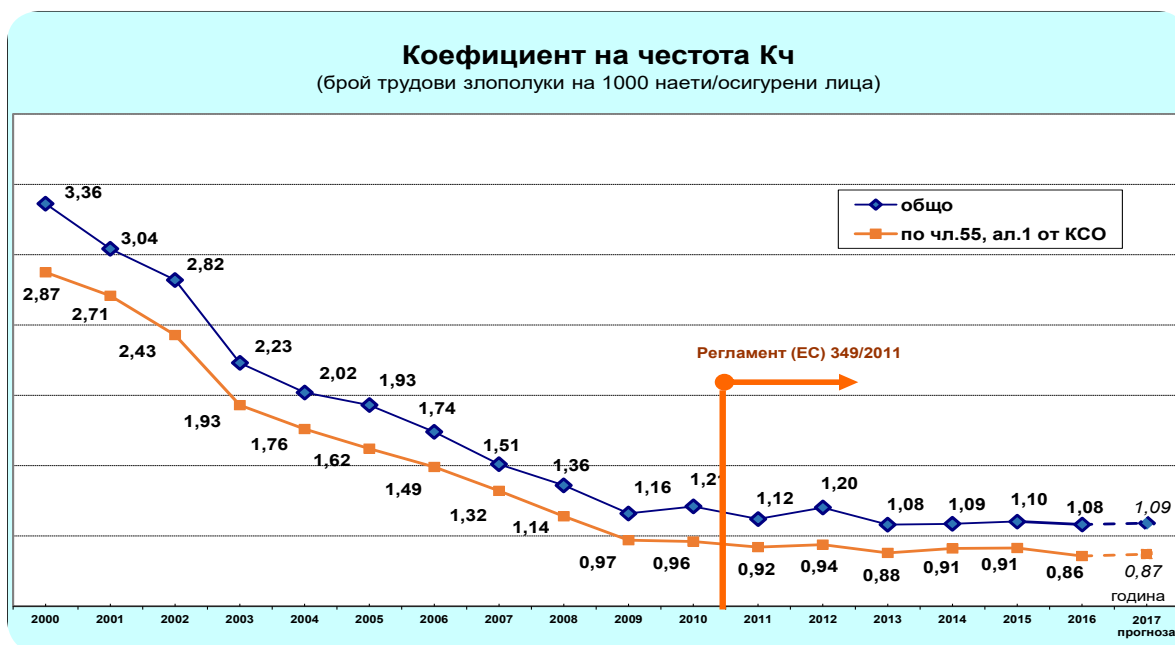

Показателите за честота и тежест на трудовите злополуки са изчислени и представени графично в два разреза. Първият от тях е общо за всички трудови злополуки, а вторият – за тези, които са станали при обстоятелствата, определени в чл. 55, ал. 1 от КСО.

Съпоставянето на окончателната информация за трудовите злополуки за периода 2006-2016 г. показва, че показателите, характеризиращи трудовия травматизъм за честота и тежест, намаляват до 2011 г. През 2012 г.

показателите за честота се увеличават в сравнение с 2011 г. – коефициентът на честота се е увеличил с 0,08 пункта, индексът на честота с 0,05 пункта. През 2013 г. те отново намаляват и до 2016 г. остават относително стабилни.

През 2016 г. честотата на общия травматизъм е спаднала с 0,02 пункта, а тази на травматизма на работното място с 0,05.

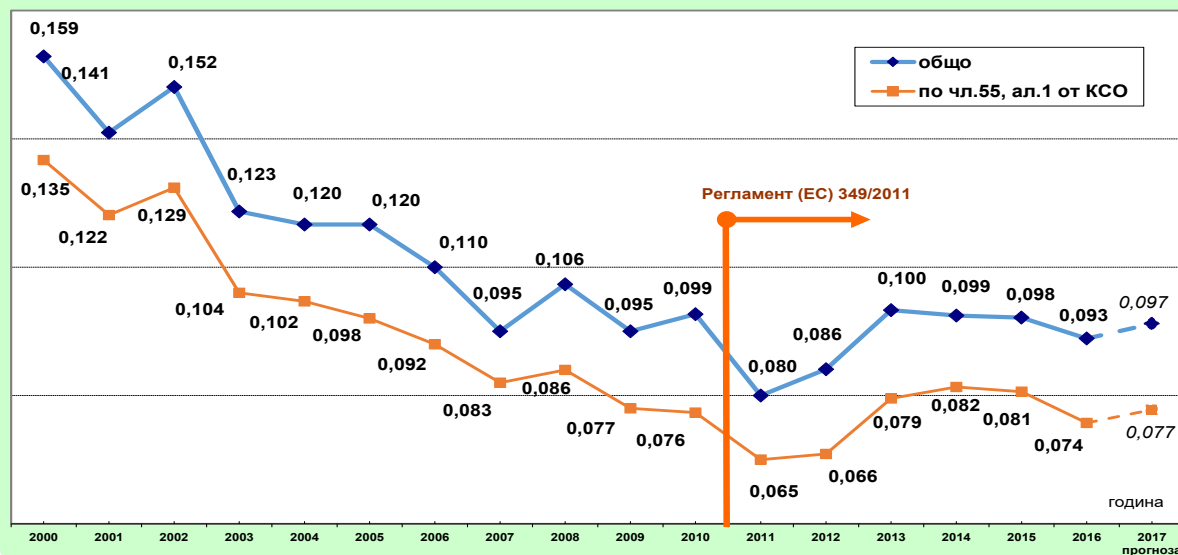

За периода 2011-2013 г. при показателите за тежест се забелязва тенденция на увеличение. За този период коефициентът на тежест се е увеличил с 0,020 пункта, а индексът на тежест - с 11. След 2013 г. показателите за

тежест се стабилизират с тенденция към спад. Спрямо предходната година, през 2016 г. коефициентът на тежест за общия брой трудови злополуки е намалял с 0,005 пункта, а индексът на тежест с 2 пункта.

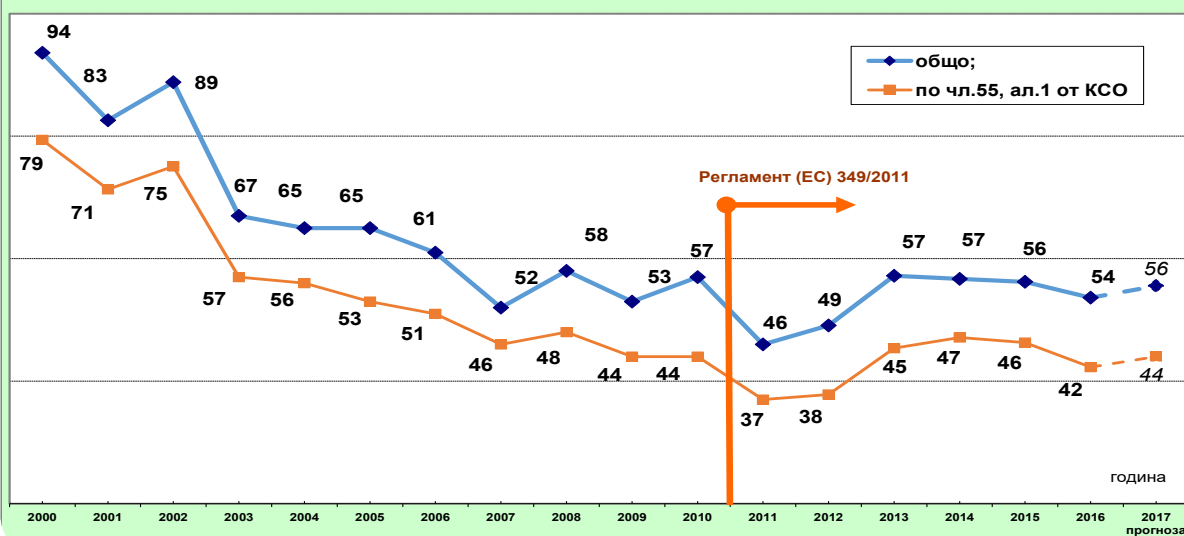
Коефициент на тежест Кт

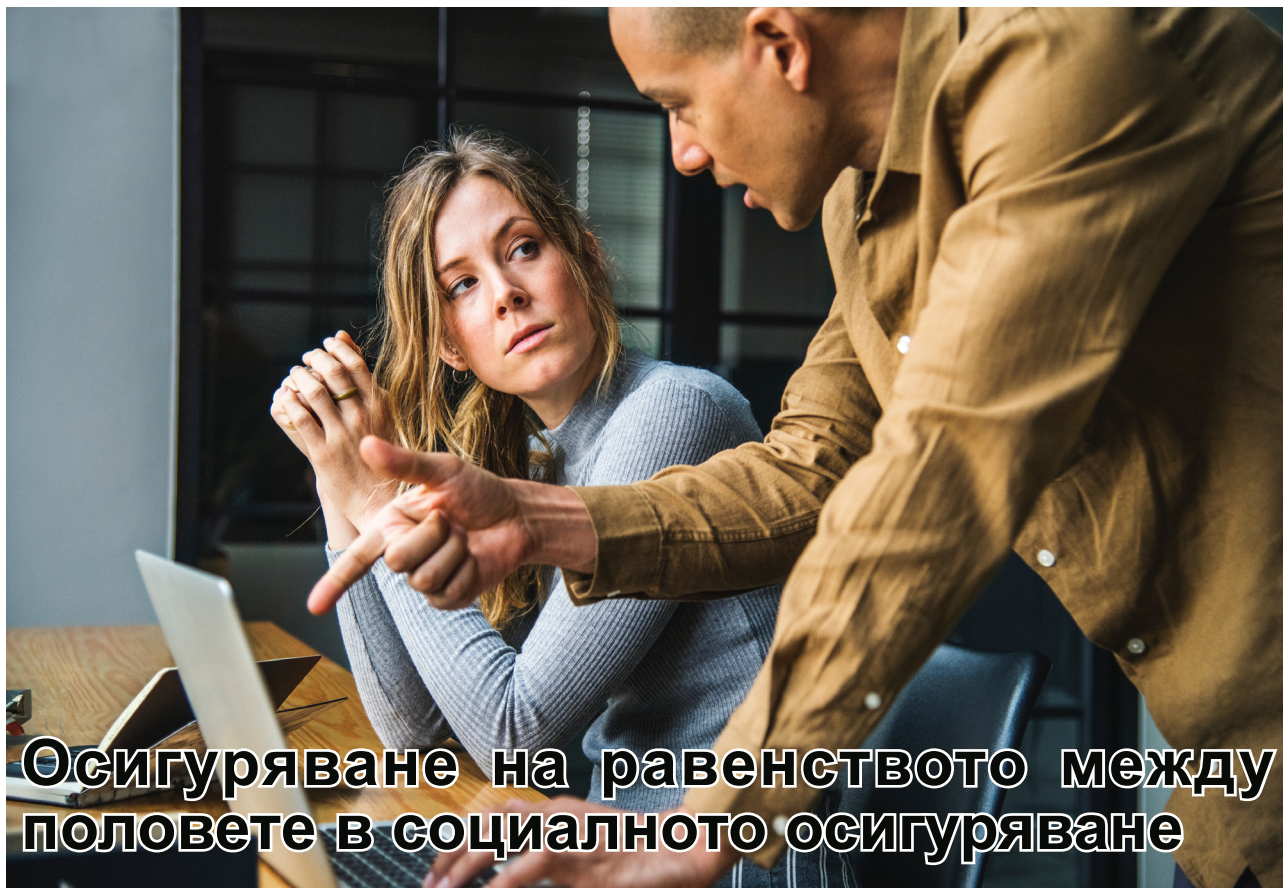
(брой загубени календарни дни на 1 нает/осигурен)

Индекс на тежест Ит

(брой загубени календарни дни на 1 млн. отработени човекочасове)

Неравенствата по време на целия жизнен цикъл на хората влияят върху достъпа до социално осигуряване, а оттам и върху размера на обезщетенията. Жените са особено засегнати от тези неравенства. По време на неотдавнашния европейски семинар по тази тема Международната асоциация за социално осигуряване (МАСО) и нейните членове обсъдиха мерките, които могат да бъдат взети за намаляване на неравенството между половете. Във връзка с това асоциацията се ангажира да работи за включване на половата равнопоставеност в професионалните насоки по социална сигурност на организацията.

Неравенствата по време на житейския път са идентифицирани като част от десетте глобални предизвикателства пред социалното осигуряване. Разликата в заплащането между жените и мъжете, респективно разликата в размерите на пенсиите, продължават да са на дневен ред. Те са резултат най-вече от работата на непълнен работен ден, половата сегрегация на пазара на труда, по-малките заплати и дори липса на заплащане за положен труд и при грижа за други хора. Освен това, жените много по-често са потърпевши от липсата на баланс между трудовия и личния живот, което може да доведе до увеличаване на стреса и свързаните с това увреждания, повлиявайки върху участието им на трудовия пазар, а оттам и върху техния достъп до социално осигуряване.

За да обсъди тези въпроси, МАСО, съвместно с Администрацията за социално осигуряване и Министерството на социалните грижи на Исландия, организира наскоро в Рейкявик семинар за равнопоставеното отношение към половете. В резултат на проведените дискусии бяха очертани редица мерки по отношение на пазара на труда, които са ключови за постигането на равенство при достъпа до труд и нивата на заплащане. Това може да става на базата на разработени стандарти за равно заплащане, каквито от съвсем скоро се прилагат като правна норма в Исландия, или чрез по-голяма гъвкавост на работното място с цел гарантиране на по-добър баланс между служебния и личния живот. Трябва да се насърчава и по-равномерното разпределение на ролите между мъжа и жената, за да се постига баланс и между професионална кариера и семеен живот.

Ролята на социалното осигуряване

Социалната сигурност играе важна роля в подкрепата на равенството между половете. Това беше подчертано от генералния секретар на МАСО Ханс-Хорст Конколевски както на този семинар, така и на неотдавнашната Международна конференция по труда. Механизмите за преразпределение могат да бъдат приложени в пенсионните системи, за да се компенсират по-ниските доходи на жените през целия им живот и и наблюдаваните при тях случаи

на неплатени труд и положени грижи, като по този начин се гарантират адекватни обезщетения както за мъжете, така и за жените, и се намалят половите различия по отношение на пенсиите. Правото на непрехвърляем родителски отпуск както за жените, така и за мъжете, се оказва добър стимул за татковците да се включат по-активно в грижите за децата, което от своя страна променя възприятията относно специфичните за всеки един от половете роли.

Изкуственият интелект, платформите и възможностите за работа на свободна практика, както и временните трудови договори, водят до революция в трудовия свят. Увеличената като следствие на това гъвкавост позволява на жените да взимат по-активно участие на пазара на труда. Това обаче може да значи и влошаване на условията на работа, включително и промяна в броя на работните часове и редуция в размера на заплатите и социалните плащания. Ето защо е важно политиките не само да осигурят рамката и стимулите за създаване на бъдещи работни места, но и да гарантират качеството на условията на труд и достъпа до социално осигуряване.

Техническият семинар на IEN относно интегрирания подход за равно третиране на жените и мъжете в социалното осигуряване беше важна стъпка за справяне с предизвикателствата на разликата между половете по отношение на социалната сигурност. Бъдещата работа ще бъде в посока интегрирането на перспективата за равенство между половете в добрите практики на MACO, предназначени за социалноосигурителните администрации.

Източник: issa.int

Инициативата на MACO за интегриране на перспективата за равенство между половете в добрите практики в областта на социалното осигуряване има за цел да подпомогне управленските подходи в тази сфера по-лесно да се адаптират към променящите се глобални реалности. В доклада си „Семейство и пол“ от 2017 г. (ISSA (2017). Family and Gender. Megatrends and Social Security, ISSA: Geneva), MACO даде допълнителен тласък на този дебат, акцентирайки върху начина, по който социално конструиранияте полови роли, от една страна, оказват влияние върху демографските трансформации и развитието на пазарите на труда, но от друга страна – биват повлиявани от тях. Днес семействата са по-малки, броят на самотните родители нараства, увеличават се и самотно живеещите възрастни хора, които не могат да разчитат на подкрепата на близки и роднини. Съответно нарастват и обществените нужди от съпътстващи услуги и грижи, насочени към семействата. Същевременно, жените имат все повече възможности за участие в заетостта, но често пъти това е за сметка на по-ниско платени и по-малко защитени работни места. Всичко това формира рамката на т.нар. „неравенства по време на жизнения цикъл“, които MACO изтъква като едно от десетте глобални предизвикателства пред социалноосигурителните системи, наред със застаряването на населението, заетостта на младежите, здравето и дългосрочните грижи, дигитализацията на икономиката и защитата на мигрантите. Ето защо, въпросите за променящите се семейни модели и динамиката на половите неравенства трябва по подходящ начин да бъдат отчетени във всички аспекти на управлението и администрирането на системите за социално осигуряване. Това гарантира, че те няма да изостават от обществените очаквания. Някои от важните такива спекти са например практиките за разширяване покритието и качеството на услугите, налагането на информационните и комуникационни технологии, комуникацията и взаимодействието със заинтересованите страни, актьорските практики. Тук попадат и осигурителните практики за реинтеграция на пазара на труда и насърчаване на устойчива заетост, промоцията на здравето на работното място, превенцията на професионалните рискове.